

ANALYS Patrik Oksanen om försvarsförhandlingarna som har havererat.

SÄKERHETSHOT FM-personal bör undvika resor till vissa länder.

UTBILDNING Prövning när inte alla sökande till Officersprogrammet.

nr.4
2020

OFFICERSTIDNINGEN

För dig som är medlem i Officersförbundet

www.officersforbundet.se

Uppdrag: provtagning

➔ Agnes Thomée är ett av fyra värnpliktiga CBRN-befäl från Totalförsvarets skyddscentrum som genomför coronaprovtagningar i Stockholm och utbildar försvarsmaktsanställda och andra i hanteringen av virusprover.

Fördjupning: Europeiska försvarssamarbetet växer i snabb takt

READY **FOR SWEDEN**

ROBUST AUTOMATKARBIN FRÅN CZ

CZ **BREN 2 BR**
7,62×51 MM

TILLVERKAS I TJECKISKA REPUBLIKEN/EU
PÅVERKAS INTE AV AMERIKANSK EXPORT KONTROL
ETT PÅLITLIGT VAPEN VID ÖVERRASKANDE HÄNDELSE
OCH OLIKA SITUATIONER

CZ

For those
who know

WWW.CZUB.CZ

Vice förbundsordföranden:

Läs mer!
Förbundsnytt
hittar du på sidorna
48-54.

Omhänderta den farligaste fienden först

När detta skrivs så ser det ut som att försvarsuppbyggnaden går om intet eller åtminstone skjuts framåt ytterligare i tiden. Tråkigt! Vi behöver en försvarsuppbyggnad och vi behöver den NU. Dessutom behöver det vara en bred uppbyggnad, helst mellan alla partier men åtminstone så bred att den inte faller ihop efter några år. Försvarsberedningens rapport har stakat ut vägen, nu är det dags att öppna plånboken.

DET ÄR INTE bara det militära försvaret som behöver satsas på utan även det civila försvaret. Hela totalförsvaret behöver återtas. Det får dock inte bli att det militära försvaret måste stå tillbaka nu på grund av pandemin.

Totalförsvarsperspektivet behöver genomsyra fler politikområden och både funktionalitetskrav och leveranskrav för samhällsviktig verksamhet behöver tas fram så att inte sårbarheter byggs in i system och verksamheter. Det borde vara en skyldighet för kommuner och regioner att beakta totalförsvarets krav i sin verksamhet och att struktur för ansvar, ledning och samordning för civilt försvar inte skiljer sig nämnvärt från ansvar, ledning och samordning vid fredstida kriser.

Det är viktigt att människor runt om i landet kan känna sig trygga och säkra. Människors rätt till skydd och säkerhet ska vara självklar. Så är det inte alltid idag. Återigen behöver vi börja se över förutsättningarna för att utveckla och förbättra befolkningsskyddet.

VIMÅSTE PÅ nytt bygga upp det civila försvaret. Vi måste göra det eftersom även det militära försvaret behöver den trygghet som det civila försvaret ger. Arbetet måste gå snabbare än vad det gör i dag. De som ska arbeta med det civila försvarets uppbyggnad måste få rätt förutsättningar för det – mer pengar men också tydliga krav på förväntningar och vad de ska klara av.

Vardagsberedskap och en god krisberedskap är en förutsättning för ett robust militärt och civilt försvar. Jag tror att i dessa pandemitider kan nog gemene person inse detta.

Sverige är sårbart när det gäller tillgången på läkemedel i kris och krig. Många läkemedel tillverkas utomlands, ofta inte ens i Europa. Ett helhetsperspektiv måste läggas på försörjningen av läkemedel i Sverige där hänsyn tas till många olika faktorer, inklusive lagerhållning, beredskap och sårbara flöden. Det måste bli ett ökat krav på regioner att lagerhålla läkemedel och sjukvårdsmateriel så att redundans finns. Det tycker jag att nuvarande pandemisituation verkligen belyser.

»Vardagsberedskap och en god krisberedskap är en förutsättning för ett robust militärt och civilt försvar.«

OM SVERIGE HAMNAR i en längre kris blir det svårt att försörja befolkningen med mat och bränsle. Ungefär hälften av den mat vi äter i Sverige är importerad. Stängs våra importvägar måste vi kunna ha en egen livsmedelsproduktion men i dag saknar vårt land den beredskapen. Ordet

självförsörjning förknippas av många som förlegat men faktum är att begreppet, vad man än kallar det, är dagsaktuellt.

Tidigare hade försvaret egna lager, slakterier och bageriplutoner men i dag är det borta och försvaret får handla sin mat i affären, precis som alla andra.

Det är viktigt att det blir verkstad i alla led. Både det militära och det civila försvaret är beroende av varandra. Vi behöver ett totalförsvar.

Men här och nu så får vi med god militär strategi omhänderta den för stunden farligaste fienden – viruset.

Tvätta händerna och håll avstånd så får vi alla förhoppningsvis en trevlig sommar. ●

Håller du med?

Kommentera ledaren på vår Facebooksida.

Stenkyrka Gotland 15 maj 2020
Karl-Johan Boberg
1:e vice ordförande

»Vi har sett under en längre tid att antalet incidenter mot försvarsmaktsanställda utomlands succesivt ökar.«

Kommendör Jan Kinnander, chef för Säkerhetskontoret vid Must.

AKTUELLT

- 7 | Uppgörelse om försvarets pengar dröjer
- 8 | Ny FOI-rapport: Ryssland befäster sin militära förmåga
- 12 | Digital prövning till Officersprogrammet når inte alla sökande
- 16 | Flera incidenter med obehöriga på militära skjutfält

FÖRBANDSBESÖK

- 22 | CBRN-kompaniet från Totalförsvarets skyddscentrum bistår Folkhälsomyndigheten med corona-provtagningar

ANALYS

- 32 | Kärnvapen har inte spelat ut sin roll i världspolitiken

FÖRDJUPNING

- 34 | EU-ländernas försvarssamarbete ökar i snabb takt

Kjell!!!

INSÄNT & DEBATT

- 40 | "Mina farhågor slog in när det nya tjänstegradssystemet trädde i kraft"

KOMMENTAR

- 41 | Patrik Oksanen om försvarsförhandlingarna som har havererat

KRÖNIKA

- 42 | Karlis Neretnieks: "Renäs-

sans för militär ledning i civil krishantering?"

FÖRBUNDSNYTT

- 48 | "Medlemmarna har talat – orimliga löner"
- 50 | Officersförbundet lanserar onlinekurser
- 52 | Porträttet: Thomas Öman, huvudskyddsombud på I 19.

8

Foto: Astrid Amten/Försvarsmakten

OMSLAGSFOTO:
Anna-Karin Nilsson

Det kom ett mejl till redaktionen

Det kom ett mejl till redaktionen för en tid sedan. Ja, det gjorde faktiskt det. Till skillnad från situationen jag beskrev i denna ruta i Officerstidningen nr 4/2019, där jag klagade något över hur pass få mejl med tips vi på redaktionen får skickade till oss.

Mejlet kom från en läsare, som blev facklig medlem 1957 när hans militära bana startade, och han skrev för att berömma ett tidigare nummer av tidningen.

Sedan 1957 fram till dags datum har han läst många Officerstidningar med skiftande innehåll, skriver han. Att han nu kontakter oss beror på att ett av numren 2019 var, och nu citerar jag:

”Det bästa innehållsmässiga som jag tagit del av under denna tid. Det tog mig ca 2 timmar att läsa allt och det gick så långt så att min hustru förundrades över den tid det tog för mig.”

»Jag svarar honom: Erik, jag älskar dig.«

Jag svarar honom: Erik, jag älskar dig. Jag vill även här passa på att rikta ett särskilt tack till Erik och alla ni andra som läser Officerstidningen och hör av er till mig. Vare sig det handlar om uppmuntrande ord, kritik, frågor om innehållet eller idéer på sådant vi borde skriva om.

Vi som gör Officerstidningen strävar hela tiden efter göra en bättre tidning. Och som läsare är du en väldigt viktig del av vårt arbete. Officerstidningen ska vara tidningen för Officersförbundets medlemmar, därför vill vi skriva om sådant som engagerar och är angeläget för er. Har du ett nyhetstips? Har du sett eller hört något som vi borde titta närmare på? Hör av dig till oss och berätta.

Eller så kanske du bara tycker, i likhet med Erik, att tidningen är läsvärd? Eller så tycker du exakt tvärtom? Både ris och ros skickas med fördel till:
josefine.owetz@officersforbundet.se.

Trevlig sommar!

JOSEFINE OWETZ
Chefredaktör

REDAKTION OCH KONTAKT

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE

Josefine Owetz
070-654 45 00
josefine.owetz@officersforbundet.se

REPORTER & REDAKTÖR

Linda Sundgren
070-820 39 88
linda.sundgren@officersforbundet.se

GRAFISK FORM

Torino
08-400 201 77
mail@torino.se

MEDARBETARE I DETTA NUMMER

Emmeli Nilsson, Bengt Rolfer, Anna Hjorth, Anna-Karin Nilsson, Maria Widehed, Simon Eliasson, Patrik Oksanen.

NUMMER 4, 2020

Officerstidningen ges ut av Officersförbundet. Åsikter i artiklar är inte uttryck för Officersförbundets policy/uppfattning. För insänt material ansvaras ej.

Nästa nummer utkommer vecka 37.

TELEFON (VX)

Växel 08-440 83 30

POSTADRESS

Box 5338, 102 47 Stockholm

BESÖKSADRESS

Sturegatan 15

ANNONSER

Bengtsson & Sundström Media
08-10 39 20
officerstidningen@bs-media.se
Annons bokus senast en vecka före redaktionellt manusslipp:

Nr 5, 18 augusti
Nr 6, 29 september

TRYCK

Ljungbergs tryckeri, Klippan

INSÄNDARE

Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till:
ot@officersforbundet.se.

Patria

PATRIA NEMO NAVY - GAME CHANGER ON BOARD

For joint operations protecting the territorial integrity.

/Aktuellt

Har du en nyhet du vill tipsa oss om?

Hör av dig! Du kan vara anonym. Kontakta redaktionen på ot@officersforbundet.se

Livesänd veterandag på Granhammars slott

→ Den publikfest som brukar omge Veterandagen uteblev i år på grund av den pågående coronapandemin. I stället hölls en livesänd tillställning vid Gran-

hammars slott på Livgardet i Kungsängen med endast ett fåtal närvarande. Bland deltagarna fanns överbefälhavaren, prins Carl Philip, statsministern, försvarsministern och talmannen Andreas Norlén. Tidigt samma

morgon genomfördes den traditionsenliga kransnedläggningen vid veteranmonumentet och överflygning av Jas Gripen på Djurgården i Stockholm. Medaljceremonin hölls dagen innan på Karlbergs slott. /LS

Leveranser till Försvarsmakten analyseras

→ Regeringen har gett Försvarsmakten och Försvarets materielverk, FMV, i uppdrag att analysera hur leveransen av varor och tjänster till Försvarsmakten ska kunna tryggas även vid yttre störningar. Det här uppger försvarsdepartementet på sin webbplats. Bakgrunden till uppdraget är den pågående coronapandemin där införda restriktioner påverkar näringslivets produktion och varuflöden vilket i sin tur riskerar att få effekt på leveranser till Försvarsmakten. Analysen ska redovisas senast den 1 juni i år. /LS

Foto: TT

Försvarsberedningen har inte lyckats nå en uppgörelse om den försvarspolitiska inriktningen 2021 till 2025.

EKONOMI

Uppgörelse om försvarets pengar dröjer fortsatt

Försvarsförhandlingarna mellan regeringen och övriga partier har strandat. Efter ett nytt resultatlöst möte kom den 9 juni beskedet att inga nya överläggningar kommer att genomföras före sommaren.

➔ I MITTEN AV MAJ skulle försvarsberedningen, där alla riksdagspartier ingår, ha lagt fram sin rapport inför riksdagens försvarsbeslut i höst. Efter att beredningen misslyckats med att nå en uppgörelse om den försvarspolitiska inriktningen åren 2021 till 2025 förlängdes förhandlingarna. När de återupptogs i början av juni bröt de åter samman.

– Peter Hultqvist lämnade i dag ett ickebud till försvarsberedningen, det vill säga inte en krona till vare sig före eller efter 2025. Med det budet lägger han förhandlingarna på is, säger

Allan Widman (L) till Svenska dagbladet.

De fyra borgerliga partierna och SD menar att Försvarsmakten redan nu behöver löften om höjda försvarsanslag även efter 2025, för att kunna planera för att genomföra hela beredningens förslag för ett starkare försvar till 2030.

Men regeringen vill avvakta innan man diskuterar ytterligare höjningar av försvarsanslagen efter 2025, med hänvisning till de höga kostnaderna för att hantera coronapandemin.

Regeringens inriktning är att en proposition om försvarspolitisk inriktning ska lämnas till riksdagen under hösten.

/JOSEFINE OWETZ

Läs Patrik Oksanens kommentar på s. 45

8 Plats 8 hamnar Försvarsmakten på när Sveriges mest attraktiva arbetsgivare rankas, enligt en undersökning av bemannings- och rekryteringsföretaget Randstad. I topp ligger Ikea. Nytt för i år är att även myndigheter är med i rankingen. Polisen hamnar på plats nummer 6 i rankingen. 5 000 personer har deltagit i undersökningen.

Hemvärnschef blir nästa försvarschef i Norge

→ I augusti tillträder generalmajor Eirik Johan Kristoffersen tjänsten som försvarschef, Norges motsvarighet till överbefälhavare. Utnämningen av den nye försvarschefen beskrivs i en artikel i Aftenposten som unik med tanke på hans relativt låga ålder, 51 år. Kristoffersen har en bakgrund inom specialförbanden och har gjort flera internationella insatser. Kristoffersen är i dag chef för armén och han efterträder Haakon Bruun-Hanssen som varit landets försvarschef sedan 2015. /LS

UTBLICK

Ryssland befäster sin militära förmåga

Under 2020-talet kommer Ryssland att befästa de omfattande resurser som tillförts de väpnade styrkorna det gångna decenniet. Ryssland kommer även att fortsätta sina försök att splittra väst och aggression i det egna närområdet kan förekomma. Det här skriver Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI, i en framtidsspaning om Rysslands militära förmågor.

➔ **DE SENASTE TIO** åren har Ryssland stärkt sin militära förmåga genom omfattande rustningsprogram och storskalig övningsverksamhet. Man har även utvecklat sina icke-militära färdigheter med telekrigföring, cyberförmågor och påverkansoperationer. I rapporten Rysk militär förmåga i ett tioårsperspektiv – 2019, framställs dagens Ryssland som en potent militärmakt med förmåga att både initiera ett lokalt krig och påverka länder i väst med desinformationskampanjer och manipulation av it-baserade system.

– Ryssland har haft en stark kapacitetsökning sedan 2008 och nu är man en effektiv och skicklig militärmakt, säger Gudrun Persson, Rysslandsexpert och en av forskarna bakom FOI-rapporten. Målet för Ryss-

» I Ryssland anser man att det finns en konflikt med väst, som västländerna har startat, och den har man rätt att försvara sig mot. «

land är att bli erkänt som en global stormakt.

Ryssland bedöms nu lämna den intensiva expansionsfas landet befunnit sig i och övergå i en konsolideringsfas där man befäster och trimmar de resurser som tillförts militären. Det här väntas leda till ytterligare förstärkningar av de väpnade styrkorna genom ett bättre utnyttjande av tillgängliga medel och ökad effektivitet i produktionen av förband och system. En viss fortsatt expansion av materiel och vapen kan heller inte uteslutas.

– När det gäller fjärrstyrda kort- och medeldistansräckvidiga missiler för fjärrstrid kan de komma att fördubblas i antal de närmaste tio åren. I dag har man cirka 1 300 robotar för fjärrstridsbekämpning, säger Gudrun Persson.

HUR RYSSLAND PLANERAR att använda sina militära förmågor under 2020-talet är oklart, men Gudrun Persson menar att det är viktigt att vara medveten om de ryska förmågorna. Den ryska ledningen gör ingen hemlighet av att man uppfattar väst som ett reellt hot mot ryska intressen.

– Man vill splittra samanhållningen inom EU, så split i den transatlantiska länken och försvaga de västerländska samhällssystemen. I Ryssland anser man att det finns en konflikt med väst, som västländerna har startat, och den har man rätt att försvara

Att överraska och använda alla tillgängliga medel är deras strategi och enda sättet att inte bli överraskad är att inse att vi kommer att bli överraskade, säger Gudrun Persson.

sig mot, säger Gudrun Persson.

Ryssland har även ett uttalat intresse av de stater som ingick i det forna Sovjetunionen, det Putin brukar kalla det postsovjetiska rummet. Gudrun Persson säger att den ryske presidenten talar om att han anser att ukrainare och ryssar är ett folk.

– Också övriga centralasiatiska länder ingår i Rysslands intressesfär och Putin är tydlig med att han anser att Ryssland har rätt till dessa. Vad det kommer att innebära i praktiken återstår att se, men Ryssland är ytterst flexibelt och vi kan inte förvänta oss några tydliga varningstecken i god tid innan ett agerande.

– Att överraska och använda alla tillgängliga medel är deras strategi och enda sättet att inte bli överraskad är att inse att vi kommer att bli överraskade. Att luta sig tillbaka för att det inte har hänt något på fem år är fel väg att gå.

Gudrun Persson konstaterar att det finns lärdomar att dra av Rysslands agerande de senaste tio till tolv åren. Bland annat att regimen inte räds att rita om Europas karta med våld.

– Ryssland har visat att de är beredda att ta till våld och militära medel i strid mot internationella konventioner för att nå sina mål och man drar sig inte för offentliga lögnar. Den 4

Foto: TT

De väpnade styrkorna har ett starkt stöd hos den ryska allmänheten. Samtidigt har förtroendet för Putin minskat kraftigt sedan toppnoteringarna under mitten av 2010-talet.

Foto: TT

Foto: Rekryteringsmyndigheten

HALLÅ DÄR...

... Henrik Sundell, chef på Rekryteringsmyndighetens inskrivningsenhet. På grund av covid-19 kommer myndigheten inte nå målet att mönstra 18 500 totalförsvarspliktiga i år.

→ **Mönstrar ni just nu?**

– Nej, i april hävde vi mönstringen för 1 750 årsskullpliktiga. Smittskydd, och det moraliska i att en pliktad enligt lag är tvingad att komma, är grunden till det beslutet. När vi nu har öppnat provningsenheterna igen ser inskrivningsläget till värnplikt bättre ut än antagningsläget för polisutbildningen. Vi har därför bara släppt på processerna för sökande till polisen och för dem som gjort en egen ansökan om provning av grundutbildning.

→ **Påverkas årets inryckning?**

– Ja, men vår uppfyllnadsgrad av Försvarsmaktens behov ligger på över 95 procent. Innan de sista har ryckt in i september har vi hunnit pröva ännu fler. Vi har också använt utbildningsreserven för att fylla platserna.

→ **Hur påverkas möjligheten att fylla utbildningsbehovet framöver?**

– Vi skulle ha börjat mönstra nästa årsskull vecka 20, men det ser ut att bli först vecka 31. Allt styrs av faktorer utanför vår kontroll och vi tittar på olika omställningar. Under omständigheterna ser det ändå väldigt bra ut.

/MARIA WIDEHED

Gudrun Persson

mars 2014 fick Putin frågan på en stor presskonferens om det fanns någon risk att Krim skulle inkorporeras i Ryssland. Hans svar på den frågan var nej, det fanns det inte.

Den 18 mars var detta ett faktum. Det är sådant här som vi har att förhålla oss till.

UTÖVER DE VÄPNADE styrkorna talas det ofta om Rysslands förmåga inom området hybridkrigföring med icke-militära medel. Men från rysk sida handlar det inte om att fokusera på det ena eller det andra, utan att nyttja de medel som ger störst effekt i den aktuella situationen.

– Ett exempel är konflikten i Donbas i Ukraina där artilleri används kombinerat med påverkanskampanjer och elektronisk krigföring, säger Gudrun Persson.

Den ryska staten har haft ett starkt stöd bland befolkningen för sina satsningar på försvaret, men nu verkar det som att opinionen är på väg

att svänga. Putin tappar i popularitet och alltför efterfrågar satsningar på välfärden.

– Om man ska lita på opinionsundersökningar har stödet för Putin minskat avsevärt sedan toppåren 14, 15 och 16 då invasionen i Ukraina ledde till en nationalistisk yra. Ryska familjer har haft reallönesänkningar fem år i rad och nu vill man att mer pengar ska läggas på vård, skola och omsorg. Samtidigt har de väpnade styrkorna ett mycket högt förtroende hos allmänheten.

/LINDA SUNDGREN

FAKTA

Markstridskraftsförband 2011–2019

	2011	2013	2016	2019
Arméer	10	10	11	12
Armékårer	0	0	2	4
Manöverbrigader	36	42	43	49
Artilleri- och markrobotbrigader	21	20	23	32
Luftvärnsbrigader	9	7	11	17
Totalt	76	79	90	124

Källa: "Rysk militär förmåga i ett tioårsperspektiv – 2019"

Förarlösa stridsplan är bara ett av många användningsområden för artificiell intelligens.

FORSKNING

Stor osäkerhet kring artificiell intelligens

Forskningen om artificiell intelligens inom dataangrepp och cyberoperationer är i sin linda. Man vet att tekniken används men inte hur och i vilken omfattning, och behovet av mer kunskap är stort. Det visar forskning från Totalförsvarets forskningsinstitut.

UNDERRÄTTELSESYSTEM SOM i det dolda samlar information och upprättar profiler på efterfrågade individer eller skapar skadlig kod som utnyttjar sårbarheter i tekniska nätverk för att komma åt känsliga uppgifter. Nyttjandet av artificiell intelligens (AI) inom militär verksamhet är ett område som ägnas allt större intresse världen över. I USA drivs flera forskningsprogram med inriktning mot artificiell intelligens. Den Europeiska försvarsbyrån, EDA, stödjer forskningsprojekt kopplade till AI. Också i Sverige har enstaka forskningsprojekt om AI genomförts, men hittills

» **Vi står utan kunskap på det här området och det gäller både militärt och civilt.** «

har man inte mer än börjat skrapa på ytan. – Vi står utan kunskap på det här området och det gäller både militärt och civilt, säger Erik Zouave, en av tre forskare vid Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) som står bakom rapporten Artificially Intelligent Cyberattacks. Inom försvar och säkerhet vet man inte hur AI-hot ska värderas utifrån en militär synvinkel eller vilka taktiska och operativa medel som ska användas för att möta den här typen av hot.

ARTIFICIELL INTELLIGENS ÄR ett samlingsnamn på en mängd olika tekniker med förmåga att

utföra en rad varierande uppgifter. Gemensamt för AI-tekniken, säger Erik Zouave, är att den gör sådant som vi människor tidigare gjort. AI-system kan arbeta avsevärt mycket snabbare än en människa och har större kapacitet att analysera information, upptäcka mönster och hitta kryphål.

– Systemen kan vara självlärande eller helt enkelt bara göra saker bättre än oss människor. Tekniken kan användas inom exempelvis underrättelseverksamhet, informationsinhämtning eller för att skapa autonoma plattformar som drönare, säger Erik Zouave.

Erik Zouave

DEN ÖPPNA FORSKNING som pågår om artificiell intelligens i militär verksamhet handlar framför allt om hur stater kan använda AI för att skydda sig mot dataangrepp. Hur långt olika nationer kommit när det handlar om att skapa fientliga AI-system, med förmåga att attackera en motståndare, är mer oklart. Likaså vart länder som Ryssland och Kina, som av Must och Säpo utpekats som de största hoten mot Sverige, befinner sig i den här processen.

– Den forskning som syftar till att använda AI för att angripa en motståndare vet vi väldigt lite om eftersom den sker i hemlighet, säger Erik Zouave.

/LINDA SUNDGREN

HMS Gotland - uppgraderad och förlängd

→ Försvarets ubåtar i Gotlandsklassen halvtidsmodifieras och nu har HMS Gotland levererats till Försvarmakten med uppgraderade system och för-

längd med två meter. Det här uppger FMV på sin webbplats. Gotlandsubåtarna har försetts med flera av de system som installeras på ubåtarna i A 26-klassen, nästa generation svenska ubåtar. /LS

Ny myndighet ska värna demokratin

→ Den nya myndigheten för psykologiskt försvar bör ha till uppgift att värna det öppna och demokratiska samhället, den fria åsiktsbildningen och Sveriges fri-

het och oberoende. Bland annat genom att stärka den samlade förmågan att identifiera och möta otillbörlig informationspåverkan och annan spridning av vilseledande information. Det här framgår av den utredning om den nya myndigheten som presenterades i slutet av maj. Betänkandet skickas nu ut på remiss till berörda instanser. /LS

ÅTAL

Rättegång skjuts upp på grund av reserestriktioner

I mars väcktes åtal mot de två män som 2018 bröt sig in på Musköbasen. Eftersom de åtalade är bosatta i utlandet och omfattas av rådande reserestriktioner är det dock osäkert när rättegången kan starta.

➔ **NATTEN DEN 2** december 2018 greps två män, en britt och en belgare, inne på Musköbasen i Haninge garnison söder om Stockholm av en skyddsvakt. Männen hade även varit inne på området natten innan och under utredningen återfanns 132 filmer och 108 fotografier från de båda intrången. I mars åtalades de för grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift, obehörigt tillträde till skyddsobjekt och olovlig avbildning av skyddsobjekt.

Åklagare Hans-Jörgen Hanström bedömer brotten som grova.

– Den stora mängden material är en försvårande omständighet eftersom det innebär en typ av kartläggning. En annan försvårande omstän-

dighet är att de tog sig in på området två nätter i rad, säger han.

Enligt förundersökningen hävdar männens försvarare att de åtalade inte förstod att Musköbasen var i bruk, trots att de hade läst på om basen i förväg och forcerat stängsel för att ta sig in på området. Männen förnekar att de begått något av brotten uppsåtligt. I september hålls ett särskilt sammanträde om hur sekretessen under rättegången ska hanteras. När rättegången kan starta är i dagsläget oklart.

/LINDA SUNDGREN

Foto: Tommy Jansson

Foto: Försvarmakten

Nya skyddsmask 90 kan levereras i juli

→ Efter ett drygt tjugo år långt stopp har produktionen av skyddsmask 90 återupptagits. FMV har, på uppdrag av Försvarmakten, beställt 10 000 nya exemplar.

De ny tillverkade maskerna ska levereras till myndigheter som Försvarmakten, kommuner, regioner och räddningstjänst.

Masken skyddar, enligt FMV, tre gånger så bra mot virus och bakterier som sina civila motsvarigheter. Dock har den tidigare inte fått användas av civila aktörer. Märkningen innebär att den uppfyller EU:s regelverk. Den nya masken kommer att uppfylla alla krav.

I skrivande stund ser det första provpartiet ut att kunna levereras före den 1 juli, uppger Richard Sandström, FMV, som arbetat med upphandlingen. /MW

80

Så många år har passerat sedan hemvärdet bildades 1940. Skyddsviljan i Sverige var mycket hög. Redan innan det politiska beslutet kom hade spontana skyddsgrupper bildats. Intresset för hemvärdet var stort och samma år som bildandet hade 90 000 man anslutit sig. I dag består hemvärdet av 22 000 individer.

Foto: TT

Inskrivningsprovet till OP har ersatts av ett digitalt test som kan skrivas på utvalda förband med rätt utrustning.

UTBILDNING

Digital prövning till Officersprogrammet når inte alla sökande

Coronapandemin satte stopp för de 265 som återstod att provas inför höstens antagning till Officersprogrammet vid Försvarshögskolan. Rekryteringsmyndigheten har därför tagit fram en digital prövning, men den når inte alla sökanden.

REKRYTERINGSMYNDIGHETENS ORDINARIE prövning har fortfarande stängt. Den har till stor del ersatts med digitala tester, anpassade för att nå så stor del som möjligt av de sökande till Officersprogrammet, OP. Samtidigt har giltighetstiden för godkända resultat på fysiska och medicinska tester förlängts till 60 månader.

Inom ramen för den nya prövningen genomförs psykologintervjuer via videosamtal.

Inskrivningsprovet har ersatts av Försvarsmaktens militära högskoleprov, ett digitalt test som kan skrivas på utvalda förband med

» Vi har hittat system som it-säkerhetscheferna och Must har godkänt. «

rätt utrustning.

– Vi har hittat system som it-säkerhetscheferna och Must har godkänt, men proven och intervjuerna måste fortfarande genomföras på förbanden. Det krävs ett kontrollskede för att med legitimation

säkerställa att det är rätt person i rummet, att man inte har en smart telefon med sig, inte kan spela in och att de befinner sig i ett säkert tyst rum, säger Per Hedered, produktionsledare på Rekryteringsmyndigheten.

Men testet är inte ett alternativ

Per Hedered

för alla behöriga sökande.

De som inte tillhör något av de utvalda förbanden, eller ett närliggande, måste testas hos Rekryteringsmyndigheten. Samtidigt tar myndigheten i dag inte emot provande från alla län. Att testas på plats hos Rekryteringsmyndigheten är dessutom något som samtliga sökande med testresultat äldre än 60 månader måste göra, något som berör 51 sökande.

– Av dem är det 10 till 15 som befinner sig i rätt län, dem har vi för avsikt att pröva innan sommaren. De sista får vi nog tyvärr, på grund av reseförbud, hantera under vecka 31 och 32, säger Per Hedered.

ETT ANTAL AV de 265 som återstod att pröva har under våren återtagit ansökan eller valt att inte komma när de kallats. I slutet av vecka 22 hade 109 sökande prövats, ytterligare några kommer att få chansen innan de senarelagda antagningsbeskeden skickas ut under vecka 25.

– 109 av 265 låter rätt okej i den här lösningen, säger Hedered.

Totalt sökte 795 personer till höstens officersprogram. Målsiffran är satt till 250 antagna. Huruvida den kommer gå att uppnå avgörs inom kort i dialog med Försvarsmakten, men FHS hoppas välkomna minst 200 nya kadetter i höst.

/MARIA WIDEHED

Rustar för framtiden

BAE SYSTEMS

PORT A4

Vi står redo att stödja Försvarsmaktens tillväxt och bidra till att öka Arméns förmåga i fält. Sedan mitten av 1950-talet har Hägglunds varit en del av det svenska totalförsvaret, från Stridsvagn 74 via bandvagns- och stridsfordonsfamiljerna till pågående renovering av Stridsfordon 90 och leveranser av Granatkastarpansarbandvagn 90.

Behovet av svensk försvarsindustriell förmåga och försörjningssäkerhet ökar. Nu rustar vi för att vara beredda att understödja Arméns modernisering.

»Situationen är jobbig emellanåt, frustrerande. Samtidigt ger den mig helt andra möjligheter att tänka och blicka framåt, att göra sådant som jag vanligtvis klagat över att jag inte hinner. Som strategiskt tänkande. Så det här är inte bara av ondo.«

Det säger överbefälhavare Micael Bydén om coronavirusets påverkan på hans kalender i en artikel i Dagens industris helgmagasin Di Weekend den 30 april.

Ny styrelse ska göra FHS internationellt ledande

→ Den 1 maj tillträdde Försvarshögskolans nya styrelse. Arbetsgivarverkets generaldirektör Gunnar Holmgren, tidigare ledamot i styrelsen, är ny ordförande. Holmgren har en bakgrund som bland annat generaldirektör för FMV.

– Försvarshögskolan ska vara ett internationellt ledande lärosäte inom sin unika nisch: officersutbildning, försvar, krishantering och säkerhet, säger Gunnar Holmgren i ett uttalande.

Vid sidan om Holmgren har regeringen utsett ytterligare sex externa ledamöter. /MW

COVID-19

FM-personal stöttar myndigheters staber

När krisen slår till är Försvarsmaktens personal redo att rycka ut och stötta andra myndigheter. På Socialstyrelsen har medarbetare från Militärhögskolan Karlberg varit med och byggt upp myndighetens krisstab.

→ SEDAN MITTEN AV mars har runt 20 anställda från Militärhögskolan Karlberg varit stationerade på Socialstyrelsen.

Överstelöjtnant Johan Falkholt, till vardags ställföreträdande skolchef, tjänstgjorde fram till slutet av maj som stabschef i den särskilda organisationen på Socialstyrelsen.

– Det är en komplex organisation som inte finns i grunden på myndigheten. Man har visserligen en krisorganisation, men den klarar inte en så här stor och långvarig kris. Så vår uppgift har varit att bistå med att bygga upp den särskilda krisorganisationen, säger Johan Falkholt.

Veteranmarsch inställd

→ Den traditionsenliga Veteranmarschen ställs i år in på grund av coronapandemin, uppger Veteranmarschen.se. Årets marsch skulle ha startat i Jönköping den 3 augusti, fortsatt via Gränna, Linköping, Kvarn och Karlskoga för att avslutas med målgång i Karlstad den 8 augusti. Veteranmarschen genomfördes

första gången 2013 och är till förmån för landets veteraner och deras familjer. /LS

Riksdagsledamot ordnade egen veteranmarsch

→ När årets upplaga av Veteranmarschen ställdes in anordnade riksdagsledamot Annicka Eng-

blom (M) en egen. Initiativet kom under årets Gula bandet-månad maj, då en mängd olika insamlingar och initiativ arrangeras för att uppmärksamma Sveriges veteraner och samla in pengar till utlandsveteraner som behöver stöd efter insats.

Riksdagsledamot Annicka Engblom

Foto: Mikael Wallentin Åström/Försvarsmakten

Socialstyrelsen får stöd av Försvarsmakten som organiserar och delvis bemannar en stab för att klara utmaningarna som coronakrisen innebär.

I **DET ARBETET** hade man Försvarsmaktens rutiner och struktur som förebild. Men Johan Falkholt är nogna med att framhålla att det är den mottagande myndigheten, det vill säga Socialstyrelsen, som står för beslut och myndighetsutövning.

– Vi får inte komma in och ta över. Vi måste anpassa oss efter deras kultur, för det är Socialstyrelsen som äger organisationen. Det vi kan göra är att hjälpa till med rutinutveckling och skapa uthållighet för att kunna jobba länge i staben. Och nu har krisen varat länge, det gäller att ha uthållighet.

Johan Falkholt berättar att man visserligen inte har jobbat dygnet runt i staben, men väl sju dagar i veckan. Då gäller det att skapa strukturer för att personalen ska orka.

– I längden blir det en påfrestning, man har inte sin vanliga arbetsplats, tempot är högre och det finns en osäkerhet. Det handlar till exempel

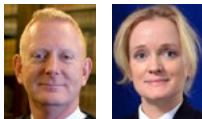
utsågs 2018 till "Årets veteran" och när hon påbörjade den 18 mil långa marschen i sitt hemlän Blekinge uppmuntrade hon samtidigt andra att starta egna marschtrupper. Uppslutningen sträckte sig från Stockholm och Göteborg, till Västsahara och Washington.

– Det har varit många härliga lokala initiativ. Behållningen är dels att man rör på sig, dels är det

en god sak med insamling. Det är också otroligt viktigt att göra detta för att sprida berättelserna och försöka nå fler unga och politiker, säger Engblom. /LS

Marinen övar med 18 nationer i Östersjön

→ Marinövningen Baltops 20

Johan Falkholt

Lena Persson Herlitz

om att personalen inte vet om de kan få ledigt som vanligt i sommar eller att de bor på hotell långt från sina familjer. Lite som vid en internationell

insats, det blir samma typ av påfrestningar.

Försvarsmaktens stöd till Socialstyrelsens stab kommer att fortsätta ännu en tid. Men antalet minskar. Från de 20 som tjänstgjorde i början till omkring 15 nu. Från juli kommer det att vara ett tiotal personer fram till oktober, som planen ser ut nu.

UTÖVER STÖDET TILL krisstaben

så har Försvarsmakten bistått med 18 inköpare som stöttat Socialstyrelsens upphandling av skyddsutrustning. Dessutom har man bidragit med stabspersonal till länsstyrelserna i Värmland, Halland och Gotland. Försvarsmakten har också fått en informell förfrågan från Tillväxtverket om stöd på grund av myndighetens höga arbetsbelastning.

– Vår personal är utbildade och tränade i att arbeta under svåra förhållanden och har en förmåga att skapa ordning, struktur och att ha framförhållning i arbetet, säger brigadgeneral Lena Persson Herlitz, ställföreträdande chef för ledningsstabens inriktningsavdelning på Högkvarteret.

Det är hon som samordnar och inriktar Försvarsmaktens stöd till samhället under coronakrisen.

– ÖB var väldigt tydlig från

första början med att Försvarsmakten ska stödja samhället med alla resurser vi har. Så länge det inte påverkar förmågan att lösa egna huvuduppgifter och upprätthålla beredskap. De myndigheter som behöver stöd inkommer med en begäran enligt stödförordningen.

I TAKT MED att situationen stabiliseras minskar behovet av Försvarsmaktens personal på andra myndigheter. Men om läget skulle försämrats finns ett 70-tal personer beredda att stödja andra myndigheter.

Lena Persson Herlitz framhåller att Försvarsmakten är en del av samhället och också har till uppgift att ge stöd till civil verksamhet när det krävs gemensamma ansträngningar. Så har också skett tidigare, exempelvis i samband med de stora skogsbränderna och på Migrationsverket 2015.

– Det är en naturlig del att stödja det civila samhället. Jag ser det också som ett kvitto på att Försvarsmakten kan hantera svåra situationer och att vår kompetens är efterfrågad.

/ANNA HJORTH

FAKTA

Stöd under coronapandemin

Försvarsmaktens personal bidrar och stöttar upp arbetet på flera andra myndigheter under pandemin. Exempelvis: **Socialstyrelsen:** Stabspersonal från Militärhögskolan Karlberg, Livgardet och Amfibieregementet. Inköpare från Produktionsstabens resursproduktionsenhet och HR-centrum.

Folkhälsomyndigheten: Personal från Totalförsvarets skyddscentrum har stöttat i utveckling av tester och vid provtagning.

Regioner/Länsstyrelser: Stabspersonal från militärregionerna.

(Baltic operations) inleddes den 6 juni. Under elva dygn övar Sverige tillsammans med 18 andra nationer. Övningen har genomförts årligen sedan 1972 inom ramen för "Partnership for Peace".

"Under Baltops 20 övar Sverige tillsammans med ett antal Nato-anslutna länder genom det partneravtal vi har. Därigenom

stärker vi relationen och förbättrar samarbetet med våra partners. Den viktigaste samarbetspartnern för Sverige är Finland men även USA är mycket viktig", skriver Försvarsmakten i en artikel om årets övning på sin webbplats.

Försvarsmakten har deltagit i Baltops sedan i mitten av 1990-talet. /JO

30

av det 70-tal individer som gått vidare till utökad mönstring har nu antagits till den nya utbildningen till cybersoldat i Enköping. Rekryterna är i åldrarna 18 till 33 år och har ett uttalat data- och teknikintresse. De inleder med en grundutbildning följt av en befattningsutbildning i nära samarbete med Kungliga tekniska högskolan (KTH) i Stockholm. Det här uppger Försvarmakten på sin webbplats. Kärnan i utbildningen är skydd av samhällsviktiga it-system och försvar mot cyberangrepp. Inryck sker den 22 juni.

Europas försvar stöttar under pandemin

→ Frakta sjukvårdsutrustning, erbjuda personal och bygga fält-sjukhus. Det är några uppgifter som de europeiska ländernas försvarsmakter hittills bidragit med under coronapandemin.

Euromil, den europeiska paraplyorganisationen för militära arbetstagarorganisationer, har sammanställt hur försvarsmakterna i Europa bidrar under utbrottet av

covid-19. Flera länder har gett assistans genom Nato. Bland annat fraktade Tjeckien en miljon ansiktsmasker till Nordmakedonien, Nederländerna levererade skyddsutrustning och sjukvårdsmaterial från Kina till Montenegro

och Estland donerade tusentals ansiktsmasker och behållare med desinfektionsmedel till Spanien respektive Italien.

I många europeiska länder har försvarsmakterna byggt upp fältsjukhus. Storbritannien har lanserat en "Covid support force" bestående av tusentals försvarsanställda som har satt upp testningscenter och stöttar

offentlig service. I flera länder har försvarsmakternas medicinska personal förberetts för arbete inom vård och äldreomsorg, bland annat i Belgien, Polen och Italien. I Tyskland bidrar försvarspersonal med administrativt stöd till hälsoministeriet, och 15 000 soldater inom vård, logistik och militärpolis har avsatts för att bistå när civila krafter inte räcker till. /EN

Foto: Försvarmakten

Under april inträffade flera allvarliga incidenter på militära skjutfält.

TILLTRÄDESFÖRBUD

Flera incidenter med civila på militära skjutfält

Försvarmakten ser ett ökande problem med allmänhet som befinner sig inne på militära skjutfält när det pågår övningar. Att göra det är både förbjudet och kan vara förenat med livsfara. Nyligen gick myndigheten ut och varnade allmänheten.

➔ CIVILA MÄNNISKOR SOM av oaksamhet eller misstag befinner sig på militära skjutfält under övningar fortsätter att vara ett problem. Efter att det under en vecka i april inträffade tre allvarliga incidenter på militära skjutfält gick myndigheten den 27 april ut och varnade allmänheten.

– Alla verkar inte ha uppfattat att Försvarmaktens verksamhet fortfarande pågår, trots corona. Även om Aurora skjutits upp har vi inte upphört med vår verksamhet, säger Roger

Rappell, som är skjutfältschef på Skaraborgs regemente, P 4, i artikeln på Försvarmaktens webbplats.

EN AV INCIDENTERNA inträffade på Remmene skjutfält utanför Herrljunga. Unga kvinnor kom ridande på hästar in på området i samband med röjning av oexploderad ammunition.

– De hade ridit förbi en stängd bom och struntat i att läsa varningsanslaget vilket resulterade i en polisanmälan, säger Roger Rappell.

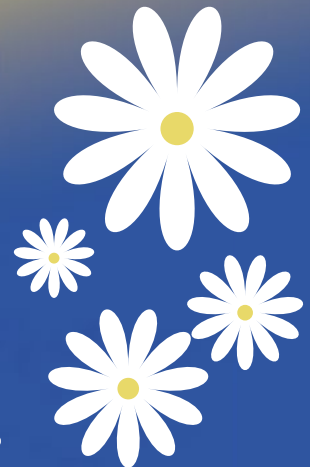
När det inte pågår övningar är skjutfälten oftast öppna för allmänheten. Men när fälten är avlysta råder det alltid tillträdesförbud enligt skyddslagen. Därför är det viktigt att ta varningsskyltar och avspärningar på största allvar, påminner myndigheten i artikeln.

/JOSEFINE OWETZ

Foto: Nato

Aiabenergy

önskar alla kunder/nyttjare
**GLAD SOMMAR &
TREVLIIG SEMESTER!**

KAMIC
installation

Säkerhets-
klass
SSF3492!

RÖS-SKYDDAT SÄKERHETSSKÅP

för servrar i skalskyddsklass SS1/ EMP

Säkerhetsskåpet har utvecklats av KAMIC tillsammans med Gunnebo på uppdrag av försvaret. Skåpet är en säkerhetsinvestering för att skydda viktig och känslig information på servrar m.m. från intrång.

Välkommen att kontakta oss för mer info om våra säkerhetslösningar.

i samarbete
med

GUNNEBO

KAMIC INSTALLATION • 054 - 57 01 20 • www.kamicemc.se
GUNNEBO NORDIC AB • 010 - 209 51 00 • www.gunnebo.se

Bild: Försvarsmakten

Två nya rapporter om hur motståndskraften mot cyberhot ska öka

→ Försvarsmakten har i ett fördjupat samarbete med sex andra myndigheter tagit fram en gemensam bild av cybersäkerhetsläget i Sverige 2020, som en del av det långsiktiga arbetet med att höja samhällets motståndskraft mot cyberangrepp och andra it-incidenter som riskerar att skada Sveriges säkerhet.

I början av juni lanserades två rapporter om cybersäkerhetsåtgärder. Den ena rapporten är en beskrivning över cybersäkerhetsrelaterade hot och innehåller flera exempel från verkligheten. Syftet med rapporten är att ge stöd till analyser och riskbedömningar. Den andra rapporten innehåller rekommendationer och råd om vilka säkerhetsåtgärder som behöver vidtas och hur man rent praktiskt bör gå tillväga för att bygga en säkrare it-miljö.

Rapporterna är framtagna av Försvarets materielverk, Försvarets radioanstalt, Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Polismyndigheten, Post- och telestyrelsen och Säkerhetspolisen. Det fördjupade myndighetssamarbetet syftar till att förbereda bildandet av ett nationellt cybersäkerhetscenter, enligt ett förslag som lämnades till regeringen i december 2019.

Rapporterna går att ta del av på myndigheternas webbplatser. /JO

UTBILDNING

Examination av officerare enligt plan

För dem som studerar på Officersprogrammet och Högre Officersprogrammet vid FHS har coronapandemin resulterat i distansstudier. Men trots att moment som stabsövningar har varit en utmaning via videolänk kommer utbildningarna att kunna slutföras i tid.

→ **SEDAN REGERINGEN** I mitten av mars uppmanade Sveriges högskolor och universitet att hålla stängt har man på Förvarshögskolan (FHS) gått över till distansstudier för alla utbildningar, däribland Officersprogrammet (OP) och Högre officersprogrammet (HOP). Sedan vecka 12 har Militärhögskolan Karlberg

varit tom på kadetter. För HOP har framför allt större grupparbeten varit utmanande att genomföra digitalt.

– Saker tar längre tid och det är tröttsamt att i långa perioder arbeta via digitala verktyg. Men det fungerar tack vare hög ambition från studerande och lärare, säger Fredrik Ståhl-

HMS Carlskrona 40 år

→ Den 28 maj firades HMS Carlskronas 40-årsdag i örlogshamnen i Karlskrona. Genom åren har fartyget använts för en mängd uppgifter. Inte minst som utbildningsplattform där över 2 000 kadetter utbildats under sammanlagt 22 långresor, varav fyra jordenruntresor. HMS Carlskrona har även deltagit i EU:s marina

insats utanför Somalia och agerat stöd- och ledningsfartyg. Det här uppger Försvarsmakten på sin hemsida. Trots åldern är fartyget i relativt bra skick, men vissa system ombord är föråldrade sedan flera år och svåra att hålla vid liv. Firandet av HMS Carlskrona skedde bara några hundra meter från den plats där hon sjösattes i maj 1980. /LS

Foto: Anna Noren

Foto: Niklas Englund/Forsvarsmakten

Examensceremonin för OP är framflyttad och ceremonin för HOP sker digitalt.

berg, vicerektor på Förvarshögskolan.

Detsamma gäller för kadetterna på Officersprogrammet.

– Generellt sett har det varit svårare att genomföra utbildning på distans. Kadetterna föreföll inledningsvis tycka att det gick bra, men efterhand som tiden gick upplevdes fler utmaningar. Därefter kom ett skede där rutinerna fungerade bättre, säger Ståhlberg.

De som tar examen till sommaren genomför just nu en kurs med många praktiska moment, exempelvis stabsövningar och fältövning. Dessa moment genomförs på distans.

– Det är självklart inte optimalt och lärarna har lagt mycket tid på att skapa virtuella stabsplatser och fältövningar, säger Fredrik Ståhlberg.

En årskull har gjort verksamhetsförlagd utbildning under våren. Även här har utbildningen påverkats med exempelvis inställda

Fredrik Ståhlberg

Mikael Larsson

övningar.

– Här har Forsvarsmaktens fack- och funktionsskolor gjort ett fantastiskt arbete för att finna motsvarande aktiviteter.

På Forsvarsmaktens tekniska skola (FMTS) i Halmstad finns i dag nio kadetter, som inom ramen för militärteknisk profil utbildas mot funktion och befattning. En stor del av utbildningen har gått att driva, trots pandemins begränsningar.

– Vi har gått över till blandad distansutbildning och ordinarie utbildning på plats, på exempelvis skjutbanor. I varje praktiskt skede har vi gjort en riskanalys innan, säger Mikael Larsson, chef för utbildningsenheten på FMTS.

De 70 kadetter som nu går specialistofficersutbildningen har det varit svårare för, berättar han. Till exempel skulle flygteknikerna under våren ha utbildats på Arlanda, lösningen har i stället blivit förbandspraktik.

– Vi kan inte hålla på så här i längden. Vi kommer till ett läge i höst där vi inte kan fortsätta på distans om vi ska kunna examinera dem, säger Mikael Larsson.

OP-KADETTERNA KOMMER att kunna ta sin examen i tid, även om den försvarsmaktsledda ceremonin har blivit framflyttad till september. Digitala avslutning kommer att äga rum innan sommaren. För Högre officersprogrammet väntar en digital examensceremoni i juni.

– Jag tycker det är viktigt att ha ett ceremoniellt avslut nu,

även om det blir digitalt. Vi gör ceremonin så lik ordinarie som möjligt, men de studerande deltar digitalt. Vi hoppas att det ska bli en fin och minnesvärd avslutning i linje med traditionen, trots det anpassade formatet, säger Fredrik Ståhlberg och tillägger att de studerandes förtroendeorganisation har varit delaktiga i hela processen och haft samförstånd i beslutet.

» Generellt sett har det varit svårare att genomföra utbildning på distans. «

FOLKHÄLSOMYNDIGHETENS rekommendation om distansundervisning tas bort den 15 juni.

– Vi har beslutat att tillämpa en hybridlösning när terminen startar i höst, med både distans- och campusbaserad undervisning. En

inriktning är att hålla föreläsningar digitalt för att undvika att samla för stora grupper medan mindre seminarier och praktiska moment troligen bör genomföras på campus, säger Ståhlberg och tillägger:

– Men det är en utmaning att gå tillbaka till campusförlagd utbildning och samtidigt beakta Folkhälsomyndighetens rekommendationer om folksamlingar, säger han och får medhåll från Johan Svensson, chef för kadettbataljonen på Militärhögskolan Karlberg.

/MARIA WIDEHED

FAKTA

Examen för OP och HOP

Examensceremonin för Officersprogrammet (OP) 17-20, där Forsvarsmakten är huvudarrangör, är uppskjuten till preliminärt den 5 september. Högre officersprogrammet (HOP) 18-20 håller sin ceremoni digitalt den 17 juni. De studerande är med på distans. Ett mindre antal talare kommer att vara på plats i Sverigesalen och ceremonin kommer att livesändas så att även anhöriga kan delta.

Foto: Mats Nyström/Forsvarsmakten

90%

Så många av de 200 rekryterna vid Amfibieregementet har valt att söka anställning på förbandet efter avslutad grundutbildning, enligt Forsvarsmakten. I slutet av maj avslutades grundutbildningarna för marinens rekrytomgång 2019–2020. Av de 218 rekryterna som muckade från Sjöstridsskolan i Karlskrona har 80 procent sökt anställning i Forsvarsmakten.

Foto: iStock

Den nya rekommendationen gäller såväl privata resor som tjänsteresor, eftersom hotet mot den enskilde är detsamma.

FAKTA

De nya resebestämmelserna

Försvarsmakten rekommenderar att myndighetens personal undviker resor till Ryssland, Kina och Iran. All anställd personal, hemvärnssoldater, frivillig personal, officersaspiranter och värnpliktiga under grundutbildning omfattas av rekommendationen.

För att kunna stödja dem som ändå väljer att resa till dessa länder behöver Försvarsmakten ha kännedom om vilken personal som genomför resor till Ryssland, Kina och Iran. Av praktiska skäl avser Försvarsmakten endast att införa skyldighet för kontinuerligt tjänstgörande personal att anmäla sådana resor.

Beslutet gäller från den 1 juni och har fattats av generalmajor Lena Hallin i egenskap av Försvarsmaktens säkerhetsskyddschef.

Källa: Försvarsmakten

SÄKERHETSHOT

Nya regler kring utlandsresor för FM-anställda

Försvarsmaktens personal rekommenderas att undvika resor till Ryssland, Kina och Iran. Beslutet, som gäller från den 1 juni, syftar till att skydda medarbetarna mot säkerhetshot och skydda Försvarsmaktens skyddsvärden.

➔ **UTLÄNSK UNDERRÄTTELSEVERKSAMHET** mot Sverige och Försvarsmakten sker både i och utanför Sverige. I olika sammanhang har Säkerhetspolisen pekat ut Ryssland, Kina och Iran som de stater som utgör det största underrättelsehotet mot Sverige. Försvarsmakten rekommenderar därför i ett nyligen fattat beslut att myndighetens personal, både kontinuerligt och tidvis tjänstgörande, undviker resor till dessa länder.

Bakgrunden till beslutet är att skydda medarbetarna mot säkerhetshot och att skydda myndighetens skyddsvärden, förklarar kommandör Jan Kinnander, chef för Säkerhetskon-

toret vid den Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must.

– All personal i Försvarsmakten är skyddsvärd. Även om man själv inte tror att man är intressant för främmande makt så kan det till exempel räcka med att man vet vilka som är involverade i ett visst materielprojekt. Våra medarbetare har eller kan ha tillgång till skyddsvärd information, antingen direkt eller indirekt, säger han.

Hotet avseende underrättelseverksamhet mot försvarsmaktsanställda kan generellt sägas öka vid vistelser utomlands, står det i beslutet. Detta eftersom den enskilde blir mer

sårbar samtidigt som verksamheten för utländska underrättelse- och säkerhetstjänster underlättas när den kan genomföras i hemlandet. Därtill har flera stater en lagstiftning som ger långtgående befogenheter för respektive underrättelse- och säkerhetstjänst.

– Vi har sett under en längre tid att antalet incidenter mot försvarsmaktsanställda utomlands succesivt ökar. Främmande makts underrättelse- och säkerhetstjänster har blivit mer aggressiva och medarbetare har råkat illa ut. Vi har medarbetare som blir intagna till förhör och upplever situationer som är väldigt otrevliga. Så det finns en skarp bild till varför vi har fattat det här beslutet, säger Kinnander.

DEN NYA REKOMMENDATIONEN gäller såväl privata resor som tjänsteresor. Om resor till dessa länder ändå sker ska kontinuerligt tjänstgörande personal i förväg anmäla resan till sin lokala säkerhetsorganisation.

– Syftet är att stödja och förbereda medarbetarna på de risker som finns och vilka åtgärder som går att vidta för att minska dessa.

Säkerhetskontoret vid Must kommer att ta fram kompletterande anvisningar för ändamålet till de lokala säkerhetsorganisationerna.

/JOSEFINE OWETZ

Jan Kinnander

FORCE PROTECTION IS OUR MISSION.

Rheinmetall Defence är en komplett leverantör och levererar system och kompetens inom områdena:

- Transportfordon
- Bärgningsfordon
- Reparations- och underhållsfordon
- Stridsutrustning
- Artilleri- och granatkastammunition
- Stridsvagnsammunition
- Specialammunition
- Stridsvagnar och stridsfordon
- Indirekta eldsystem
- Ledning och samband
- Simulering och träningsutrustning
- Logistiklösningar

För mer information: www.rheinmetall-defence.com

Förbandsbesök: CBRN-kompaniet

TEXT: Linda Sundgren
FOTO: Anna-Karin Nilsson

CORONABEKÄMPNING

istället

Fyra värnpliktiga CBRN-befäl från Totalförsvarets skyddscentrum genomför coronaakut-provtagningar i Stockholms län och utbildar försvarsmaktsanställda och annan personal i hela landet. Säkerhetsmedvetenheten bland de värnpliktiga är hög och någon oro för att själva bli smittade känner de inte.

slut

myndigheten

för övning

A

gnes Thomée kontrollerar att utrustningen inför morgonens akutprovtagning ligger där den ska innan hon stänger bagageluckan och kliver in i baksätet. Bakom ratten sitter Emmy Staberg och i passagerarsätet Alexander Potapeiko. Alla tre har gjort värnplikten som CBRN-befäl (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker) vid Totalförsvarets skyddscentrum, SkyddC, i Umeå. I april handplockades de till den tillfälliga CBRN-staben hos

Folkhälsomyndigheten i Solna för att delta i bekämpningen av den pågående pandemin.

– Jag tvekade inte att tacka ja, säger Agnes Thomée. Det känns som att vi gör skillnad när vi är här och det är spännande att få vara i händelsernas centrum.

Klockan är strax efter halv åtta när vi lämnar Folkhälsomyndighetens byggnader och åker i riktning mot Östermalm. Fredagsmorgonens uppdrag är en akutprovtagning av en person som behöver ett friskhetsintyg inför en tjänstresa och sedan ta med provet tillbaka till det mikrobiologiska laboratoriet på Folkhälsomyndigheten för analys. Medan bilen rullar igenom Norrtull, Roslagstull och vidare in på Valhallavägen fyller Alexander Potapeiko i personuppgifter på den transportpåse som provet ska läggas ner i efter provtagningen. Själva provtagningen genomför personen i fråga själv med hjälp av medföljande instruktioner. De värnpliktigas roll är att tillgodose en säker hantering och transport av virusprovet.

– I provtagningskittet som vi lämnar över finns ett provrör, två bomullspinnar, en för näsan och en för svalget, en salivburk och en sida med instruktioner, säger Alexander Potapeiko. Instruktionerna är väldigt enkla och tydligt beskrivna så det brukar inte vara några problem, men har de frågor finns vi där och kan hjälpa till.

Framme vid den aktuella adres-

sen parkerar Emmy Staberg intill trottoarkanten. Personen i fråga står redan på gatan och väntar på att ta provet, men när Agnes Thomée berättar att han bland annat ska spotta i en salivburk väljer han att göra det i lägenheten i stället. Agnes Thomée följer med, men kommer snart ut från porten igen med transportpåsen med proverna i handen. Hon har då tagit av sig nitril-handskarna och spritat händerna för att slutligen placera transportpåsen i en låda bak i bilen. Dagens väder med solen men relativt låg temperatur kräver inget extra skydd av proverna.

– Men är det varmare ute måste vi använda kylklampar för att provet inte ska tappa i kvalitet innan vi är tillbaka med det på labbet, säger hon.

VANLIGTVIS ARBETAR GRUPPEN i stridspar, men eftersom den fjärde deltagaren nyligen behövde åka hem och ersättare anländer först efter helgen, är man i dag tre stycken. I snitt genomför de en akutprovtagning om dagen, även om det ibland blir betydligt fler. Som häromdagen när tio individer kom till Folkhälsomyndigheten för att lämna prover. Men akutprovtagningar, som genomförs på remiss av läkare, är bara en del av de uppgifter som gruppen har att lösa. De åker också runt till för-

Agnes Thomée sitter bakom ratten medan Alexander Potapeiko förbereder transportpåsen med provtagningskittet.

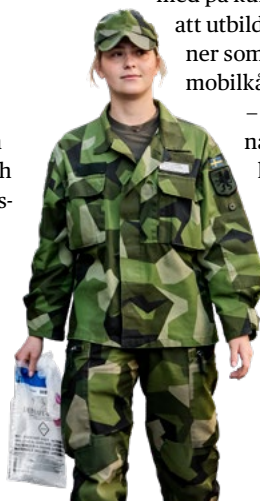
» ROLIGT ATT FÅ UTBILDA PERSONAL VID EN ANNAN MYNDIGHET.

Emmy Staberg, värnplikligt CBRN-befäl

band i Sverige och utbildar hemvärnspersonal, soldater och andra frivilliga i hur man genomför provupphämtningar och hanterar och packar provtagningsutrustning på ett kvalitets-säkert sätt.

– På måndag ska jag och Emmy till Gotland, säger Agnes Thomée i bilen på vägen tillbaka till Solna. Sedan åker vi till Revinge, Eksjö, Örebro, Skövde, Halmstad, Göteborg och Kungsängen. Det blir mycket resande de närmaste två, tre veckorna men det ska bli roligt. Jag tycker om att utbilda.

Agnes Thomée

DAGARNA INNAN OFFICERSTIDNINGENS besök har gruppen utbildat personal från Myndighe- ten för samhällsskydd och beredskap, MSB, i paketering av provtagningskit. De som var med på kursen kommer sedan att hjälpa till att utbilda andra inom frivilligorganisatio- ner som Bilkåristerna och Frivilliga auto- mobilkåren.

– Det var roligt att få utbilda perso- nal vid en annan myndighet, annars har det mest varit folk i Försvars- makten, säger Emmy Staberg.

Att spendera den sista tiden av den elva månader långa värn- pliktsutbildningen med opera- tion Gloria (Folkhälsomyndig- hetens och Försvarsmaktens gemensamma insats mot corona-

Coronaprovet läggs ner i en låda för transport till det mikrobiologiska laboratoriet hos Folkhälsomyndigheten i Solna.

→ pandemin) tycker de alla tre känns både relevant och viktigt.

– Vi har ingen vanlig slutövning som andra förband, och först var det sagt att vi skulle göra praktik på olika regementen och slutligen delta i Aurora, men det blev inte av. Sedan skulle vi få vara med på CBRN-soldaternas slutövning i Umeå, men vi kom hit istället, säger Agnes Thomée.

Alexander Potapeiko håller med om att operation Gloria är ett bra avslut på utbildningen.

– Det här är som en övning fast bättre eftersom det är skarpt läge, säger han. Sådant

alltid handskar och om man hanterar dem på rätt sätt kan smitta inte föras vidare till händerna. Men allra viktigast är att hålla två meters avstånd. Hosta når ungefär en meter och då har vi en meter till i säkerhetsmarginal, säger Emmy Staberg.

TILLBAKA PÅ FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN går Agnes Thomée genast iväg med provet till Folkhälsomyndighetens mikrobiologiska laboratorium som ligger på andra sidan gatan, mitt emot huvudentrén. Här väntar mikrobiolog Talar Boskani som ska genomföra analysen. Klädd i skyddsrock, handskar och uppsatt hår börjar hon med att dela upp provet i två separata rör. Det ena för analys och det andra för frysarkivering. Det inledande analysarbetet sker bakom en glasskiva på en mikrobiologisk säkerhetsbänk. Där tillsätter hon en vätska som inaktiverar viruset och gör att hon sedan kan fortsätta processen på en öppen bänk.

– Om tre fyra timmar kommer vi få svar på om det här provet innehåller något virus eller inte. Hur lång tid det tar beror på kvaliteten på provet och hur rent det är, säger Talar Boskani.

Medan testet från morgonens akutprovtagning analyseras förbereder gruppen sig för att åka till Karolinska sjukhuset i Huddinge och hämta mer provtagningsutrustning. Den 15 maj är det muck, men de kommer att kvarstanna i Försvarsmakten till slutet av augusti som deltidanställda (GSS/T) och fortsätta arbetet med coronabekämpningen.

– Mina sommarplaner var egentligen att åka ut och resa, men det går ju inte och då känns det bra att kunna vara här och hjälpa till, säger Emmy Staberg som till hösten börjar läsa teknisk fysik på Kungliga tekniska högskolan i Stockholm.

För Agnes Thomée har deltagandet i operation Gloria ökat hennes intresse för biomedicin som hon ska studera i Uppsala efter sommaren, medan Alexander Potapeiko hoppas på en fortsatt karriär i Försvarsmakten.

– Jag vill bli stridspilot och har klarat alla tester, säger han. Nu väntar jag bara på ett läkarutlåtande och är det positivt börjar jag till hösten.

» DET HÄR ÄR SOM EN ÖVNING FAST BÄTTRE EFTERSOM DET ÄR SKARPT LÄGE

Alexander Potapeiko, värnpliktigt CBRN-befäl

går inte att fingera. Vi har också användning av alla kurser vi haft i stabstjänst med organisation och pappersarbete.

Oroliga för att själva bli smittade under insatsen är de inte, säger de. De fick en utbildning i hur covid-19 fungerar innan de gick in i operationen och lärde sig rutiner för att undvika smitta.

– Vi arbetar enligt kvalitetssäkrade rutiner och smittorisken är väldigt låg. Vi använder

»Utan Försvarsmakten hade det här aldrig varit möjligt«

Försvarsmaktens CBRN-kompani från Totalförsvarets skyddscentrum har upprättat en stab med sju medarbetare i Folkhälsomyndighetens lokaler i Solna.

- Det som sker här är helt unikt och stärker vår förmåga att hantera biologiska hot något enormt, säger Philip Bacchus, chef för CBRN-kompaniet.

Redan i januari började man vid CBRN-kompaniet (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker) ana vad som höll på att hända. Inom ramen för samarbetet Forum för beredskapsdiagnostik (FDB) där Försvarsmakten deltar som en av fem myndigheter, beslutades med kort varsel att genomföra en beredskapsövning med anledning av det nya coronaviruset som börjat sprida sig över världen.

- Vi ville ta reda på hur Försvarsmakten kunde stödja civilsamhället om en pandemi bröt ut här, säger överstelöjtnant Philip Bacchus. Det var också ett gyllene tillfälle för CBRN-kompaniet att öva vår förmåga att hantera biologiska hot i ett skarpt läge vilket annars är väldigt svårt, men allt gick så fort att vi inte ens hann ge övningen något namn.

ÖVNINGEN GICK UT på att transportera kompaniets mobila laboratorium från Totalförsvarets skyddscentrum (SkyddC) i Umeå till Ärna flygfält utanför Uppsala och driftsätta det. Resultatet blev lyckat och man beslutade därför att förlänga övningen med inriktning mot provtagning och sanering. En central uppgift blev att undersöka möjligheten att analysera covid 19-prover i det mobila laboratoriet. Den specialutrustning i form av särskilda vätskor (reagenser) och robotar som krävs för den sortens analyser skickades från Folkhälsomyndigheten till Ärna och installerades i Försvarsmaktens labb. Parallellt fick CBRN-kompaniets laboratorieingenjörer åka till Folkhälsomyndighetens viruslaboratorium i Solna för att lära sig hur covid 19-analyser går till.

- Den 6 februari stod det klart att vi hade förmågan att analysera humanprover och plötsligt var vi en nationell resurs för hela Försvarsmakten. Vi kan sätta vårt labb på ett flyg, ett lastbilsflak eller ett fartyg och transportera det vart som helst för nationell eller internationell krishantering, säger Philip Bacchus.

Beredskapsövningen löpte vidare med bland annat utarbetande av strategier och rutiner för storskalig provtagning fram till mitten av mars. Då inkom Folkhälsomyndigheten med en stödbegäran till Försvarsmakten om att CBRN-kompaniet skulle delta i en undersökning om provtagning av covid-19. Uppdraget var tvådelat: dels undersöka om egenprovtagning var möjlig, dels ta reda på om det gick att använda vanliga bomullspinnar istället för den särskilda testutrustning som endast fanns att tillgå i begränsad skala.

- Det visade sig vara fullt möjligt att både egenprovta sig och använda bomullspinnar vilket öppnade upp för tester i nästan oändlig mängd jämfört med tidigare. Resultaten från den här undersökningen var banbrytande i bekämpningen av covid-19, säger Philip Bacchus. ➔

Mikrobiolog Ramona Groenheit och överstelöjtnant Philip Bacchus har ett nära samarbete kring coronabekämpningen.

Lådorna innehåller kit för coronaprovtagning som ska skickas ut till 3 000 individer.

→ **I MITTEN AV** mars inkom Folkhälsomyndigheten med en ny stödbegäran till Försvarsmakten. Den här gången om en stående enhet i myndighetens lokaler i Solna för att stödja med ledning, konceptutveckling, provtagning, koordinering och planering. Operation Gloria - en gemensam insats mellan Folkhälsomyndigheten och Försvarsmakten som genomförs i flera steg - startade och det är inom ramen för den som den nationella coronabekämpningen nu bedrivs. På fjärde våningen i Folkhälsomyndighetens röda tegelbyggnad intill Karolinska universitetssjukhuset i Solna i norra Stockholm har CBRN-kompaniet inrättat sin stab. Den består för tillfället av fyra värnpliktiga CBRN-befäl, en anställd soldat och ett tekniskt befäl som under ledning av kompanichefen genomför en rad administrativa och operativa uppgifter. Matilda Lundberg, soldat, och Jes-

FAKTA

CBRN-kompaniet

1:a CBRN-kompaniet är ett försvarsmaktsgemensamt insatsförband och tillhör Totalförsvarets skyddscentrum, SkyddC, i Umeå. Förbandet består av två delar: ett kompani och en stabsenhet CBRN (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker). Kompaniets viktigaste förmågor är detektering, identifiering och sanering av CBRN-händelser. Stabsenheten utgörs av grupper med specialutbildade officerare med uppgift att stödja en eller flera staber med planering, ledning, genomförande och uppföljning av CBRN-händelser.

Källa: Försvarsmakten

per Ahlgren, teknisk chef, sitter framför en skärm med ett excelark med 3 000 namn och adresser till personer runt om i landet som snart ska coronatestas. Uppgiften är att lägga schemat för provtagningarna så att de blir någorlunda jämt fördelade under den vecka de ska genomföras och att hitta tider som fungerar för såväl den personal som ska hämta proverna som för testpersonerna.

– Det blir en hel del pusslande, säger Matilda Lundberg. Ändå är det mycket enklare den här gången än när vi gjort det tidigare eftersom listorna är mer förarbetade och kodade på de olika regionerna.

PARALLELLT PÅGÅR FÖRBEREDELSE för att skicka ut de 3000 självprovtagningsskitten och i en annan del av Folkhälsomyndighetens lokaler står staplar med kartonger fyllda med provtagningsmaterial under en trappa. På måndag kommer 40 frivilliga från Folkhälsomyndigheten att samlas på behörigt avstånd från varandra för att stoppa ner provtagningsskitten i kuvert. En av dem som kommer att vara med är Philip Bacchus.

– Jag var med förra gången också, säger han. Då var vi 18 stycken och det tog oss 12 timmar att packa 2 900 kuvert. Den här gången är det 3 000 kit som ska packas, men eftersom vi är fler som packar ska vi klara av det på en dag den här gången också.

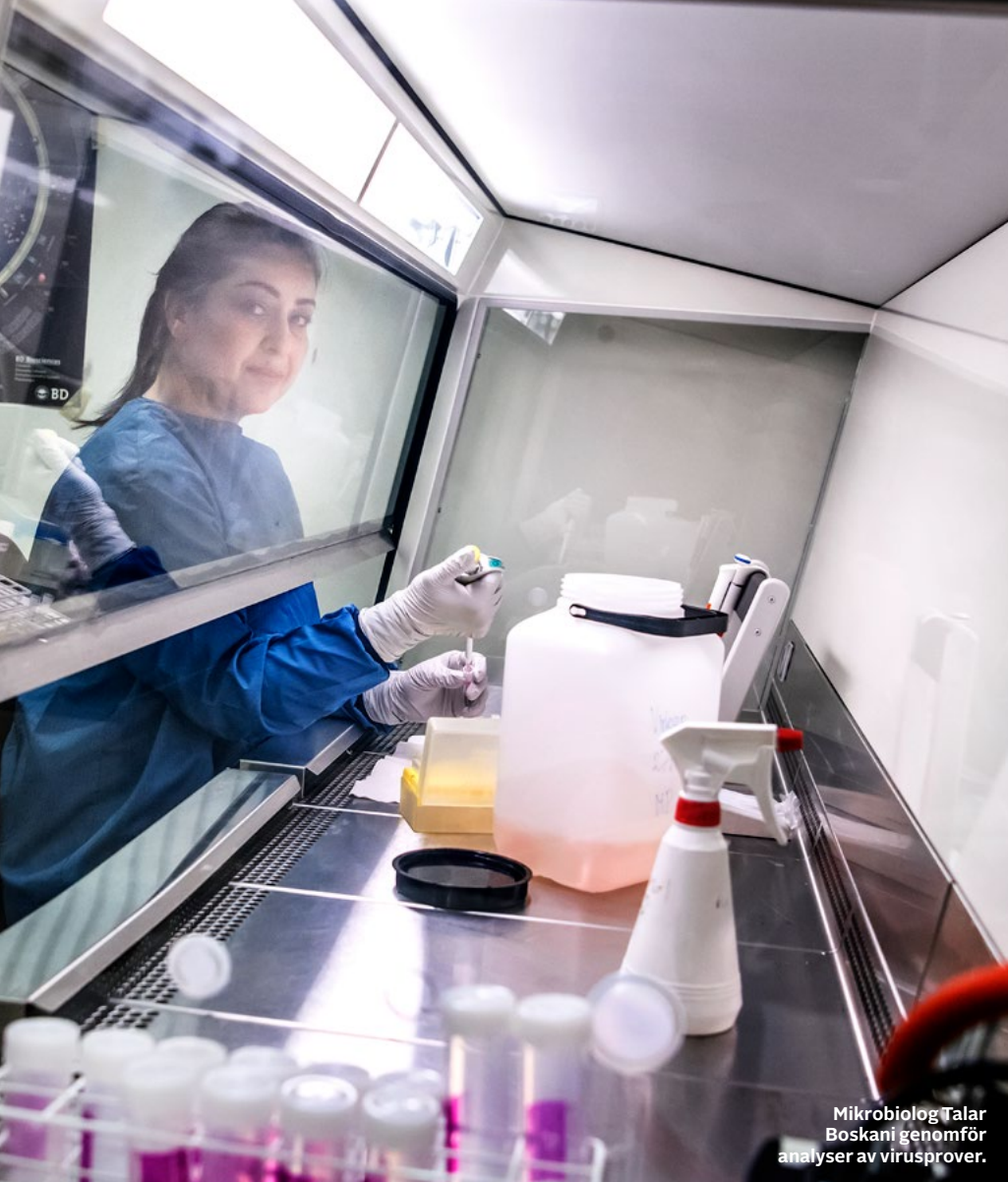
Även Ramona Groenheit, mikrobiolog vid Folkhälsomyndigheten som också ingår i operation Glorias kärntrupp, ska vara med och packa provtagningsskit efter helgen. Den pågående pandemin leder till nya arbetsuppgifter för de inblandade där det handlar om att hela tiden vara beredd att med kort varsel kunna lösa de situationer som uppstår.

– Det blir många långa dagar och sena kvällar, säger Ramona Groenheit när vi slagit oss ner i ett konferensrum längre ner i den korridor där CBRN-kompaniet har upprättat sin stab. Allting går så otroligt snabbt och det är många beslut som måste fattas. Men det är ingen som ensam sitter och bestämmer i de här frågorna utan vi diskuterar oss fram till våra beslut gemensamt.

FOLKHÄLSOMYNDIGHETEN HADE REDAN innan coronapandemin tillgång till statistiskt säkerställda grupper av individer som gett sitt godkännande till att delta i olika typer av hälsoenkäter. Det är de som nu bjuds in för att mäta utbredningen av covid-19 bland befolkningen. Vad som däremot inte fanns när viruspandemin bröt ut var rutiner för att med kort framförhållning kunna genomföra tester i den omfattning som nu sker.

– En provtagning i den storleksordning som genomfördes under Gloria 1, när 750 personer testades, tar i normalfallet upp till ett år för oss att förbereda. Nu gjorde vi det på bara några dagar och utan Försvarsmakten hade det här aldrig varit möjligt, säger Ramona Groenheit.

Operation Gloria genomförs i flera steg med provtagningar som skalas upp efter hand. Nu pågår Gloria 4 samtidigt som det planeras för ytterligare steg under året och förhoppningen är att det ska kunna provtas 100 000 personer i veckan nationellt framöver. Virustester i den här omfattningen har aldrig tidigare genomförts i Sverige och kräver mängder av personal och frivilliga till allt ifrån planering och samordning till hantering av provtagningsskit, transporter och analyser. En central fråga i sammanhanget är vilka rutiner som ska gälla kring själva provtagningen. Hittills har provtagningsskitten skickats ut till testpersonerna med posten. Testpersonerna har själva tagit proverna enligt en medföljande skriftlig instruktion och därefter har personal (framför allt frivilliga från hemvärnet) åkt runt och samlat upp proverna och lämnat dem hos laboratorier för analys. Att skicka covid-19-prover med post på ett säkert sätt är av praktiska skäl svårt. Men när provtagningarna nu utökas och man planerar för 100 000 tester i veckan blir personlig upphämtning av prover alltför resurskrävande och nu ska

Mikrobiolog Talar Boskani genomför analyser av virusprover.

Covid-19

Det finns ett stort antal virus inom coronafamiljen. Majoriteten förekommer hos olika djurarter, men endast sju av dem kan smitta mellan djur och människor. Fyra av dessa virus är vanliga och orsakar förkylningar, men varianterna Sars och Mers kan leda till betydligt allvarligare luftvägssjukdom. I slutet av 2019 upptäcktes ett nytt coronavirus i Kina som kan smitta till människor och som ger upphov till sjukdomen covid-19.

Källa Folkhälsomyndigheten

» ALLTING GÅR SÅ OTROLIGT SNABBT OCH DET ÄR MÅNGA BESLUT SOM MÅSTE FATTAS.

Ramona Groenheit, mikrobiolog vid Folkhälsomyndigheten

nya rutiner införs.

– Vi har flera olika alternativ att välja bland som Försvarsmakten tagit fram åt oss, säger Ramona Groenheit. Det vi framför allt diskuterar är ”pick up och drop off” vid särskilda uppsamlingsplatser eller ”walk through” där man passerar igenom ett tält och lämnar prover. Men båda de här metoderna förutsätter att de som ska testas är symptomfria och kan lämna sina hem.

De erfarenheter och lärdomar som den inledande beredskapsövningen resulterade i används i dag inom operation Gloria. Bland annat var det inom ramen för beredskapsövningen som de olika metoderna för storskalig virusprovtagning arbetades fram.

– Det gjorde vi i hangaren i Uppsala, säger Philip Bacchus. Vi körde free brainstorming och jag sa till min personal att: Tänk fritt; hur skulle det här kunna gå till? Hur kan vi stödja Försvarsmakten och civilsamhället om vi får ett coronautbrott i Sverige? Vi lade ner mycket tid på att försöka finna hur andra aktörer runt om i världen gjorde, och hur vi kunde anpassa det till våra förhållanden.

Första CBRN-kompaniet tillhör Totalförsvarets skyddscentrum och har sin hemvist i Umeå. Kompaniet är ett Försvarsmaktsgemensamt insatsförband, men har vanligtvis en ganska låg profil inom myndigheten. Men i och med coronapandemins utbrott har CBRN-kompaniet tillsammans med Folkhälsomyndigheten hamnat i händelsernas centrum och aktivitetsnivån är hög.

– Det som sker nu är smått surrealistiskt, säger Philip Bacchus. Men vi är mitt i det och hinner inte tänka så mycket. All tid går åt till att lösa uppgiften.

FÖRSVARSMAKTEN HAR HITTILLS varit försiktiga med att skylta med sitt deltagande i coronabekämpningen och av hänsyn till de personer som ska provtas har man ofta arbetat i civila kläder och fordon. Men nu när provtagningarna skalas upp bedöms det inte längre vara lika nödvändigt och man kommer allt oftare att uppträda i uniform.

– I media pratas det mycket om att Försvarsmakten stödjer andra myndigheter i det här arbetet, fast vi i själva verket spelar

CBRN-kompaniet har inrättat sin stab på fjärde våningen i Folkhälsomyndighetens röda tegelbyggnad intill Karolinska universitetssjukhuset i Solna.

→ en avgörande roll. Jag tror det är bra att det också syns utåt, säger Philip Bacchus.

Annars är just samarbetet mellan Försvarsmakten och Folkhälsomyndigheten något som både Philip Bacchus och Ramona Groenheit lyfter fram som nyckeln till operation Glorias framgångar. Samarbetet har också ökat förståelsen för varandras verksamheter och professioner.

– Det är otroligt spännande att arbeta tillsammans med Försvarsmakten på det här sättet, säger Ramona Groenheit. Vi lär av varandra och jag uppskattar många militära egenskaper, framför allt respekten för tid och att de alltid levererar när man ska.

Philip Bacchus nickar instämmande.

– Jag är fullkomligt mållös inför den enorma kunskap som finns här. All den här expertisen gör en väldigt ödmjuk.

Han säger att Försvarsmaktens deltagande i coronabekämpningen på sikt kommer att öka organisationens förmågor inom CBRN och att det finns gott om erfarenheter som Försvarsmakten kan ta med härifrån.

– I mina ögon är det här en totalförsvarsövning som ökar vår krigsduglighet inför biologiska hot. Vanligtvis när vi övar blir det ofta momentövningar men nu utför vi hela kedjan, från planering och genomförande till uppföljning, och vi gör det dessutom med en annan myndighet. Vi har väldigt goda förutsättningar att lära av det här och jag har redan varit i kontakt med de

» I DAG ÄR DET EXEMPELVIS MÖJLIGT ATT AVGÖRA OM ETT VIRUS ÄR NATURLIGT ELLER FRAMSTÄLLT AV MÄNNISKOR.

Philip Bacchus, chef 1:a CBRN-kompaniet

hos oss som omhändertar erfarenheter för att vi ska få med så mycket som möjligt.

NÄR DET GÄLLER Försvarsmaktens möjligheter att skydda samhället mot olika former av biologiska angrepp, avsiktliga eller oavsiktliga, konstaterar Philip Bacchus att den frågan är problematisk att besvara. Det finns en stor bredd av biologiska hot som kan drabba samhället och det är svårt att ha beredskap för allt.

– Vi har allt från den klassiska mjältbranden till åkommor från vilda djur som tularemi, det som brukar kallas harpest, och coronapandemier och något 100-procentigt skydd mot biologiska hot är nog inte möjligt. Men det som är glädjande är att forskningen går framåt och i dag är det exempelvis möjligt att avgöra om ett virus är naturligt eller framställt av människor.

Hur länge CBRN-kompaniet kommer att delta i kampen mot coronapandemin är i dagsläget oklart, och Philip Bacchus menar att det är en fråga om prioriteringar för Försvarsmakten. För att skapa uthållighet hos deltagande personal gäller det att hitta tid för återhämtning och tillvarata de luckor i schemat som uppstår, säger han.

– Vi sitter inte av någon tid här. Har man ingenting att göra passar man på att gå iväg och springa eller gymma. Vi har också genomfört en del studiebesök tillsammans. Återhämtning är väldigt viktigt i en situation där ingen vet när det kommer att ta slut.

MilDef

Svensk ingenjörskonst stärker svensk försvarsförmåga

Foton: Försvarsmakten

Modernisering och digitalisering för morgondagens strid. Försörjningstrygghet i otrygga tider.
Ruggad IT som stödjer soldaten och sjömannen dagligen, både hos oss och inom NATO.

Kontaktytor:

Björn Karlsson

Berndt Grundevik

Johan Pakarinen

Michael Bengtsson

www.mildef.com

Kärnvapnen har inte spelat ut sin roll i världspolitiken

Sedan kalla krigets slut har USA och Ryssland minskat sina kärnvapenarsenaler med över 80 procent. Men kärnvapen spelar fortfarande en betydande roll för maktbalansen i världen och en ny upprustning kan ta fart om de ekonomiska maktförhållandena förändras.

Det unika med kalla kriget var att det utgjordes av en konfliktsituation mellan två supermakter, USA och Sovjetunionen, som aldrig gled över i ett "hett" krig. Många menar att den centrala orsaken till det var förekomsten av en helt ny vapentyp: kärnvapen. Att bägge sidor hade stora arsenaler sådana vapen, det kraftigaste vapen som mänskligheten någonsin konstruerat, gjorde att de uppehöll en så kallad terrorbalans. Terrorbalansen byggde på den ömsesidiga vetskapen om att ett fullskaligt kärnvapenkrig skulle utplåna bägge stater – samt större delen av mänskligheten i övrigt.

Även om konventionella vapen, som exempelvis den amerikanska brandbombningen av Tokyo i början av 1945, dödat fler människor momentant än de två kärnvapen som föll över de japanska städerna Hiroshima och Nagasaki i augusti samma år, har kärnvapen alltid haft en särställning på grund av sin destruktivitet. Samtidigt är det så att kärnvapendetonationer i sig inte spränger hela planeten i bitar. Förutom de två bomberna ovan har det sedan 1940-talet vid tester detonerats över 2 000 kärnvapen på, i och ovanför planeten jorden. Under 1970- och 80-talen genomförde stormakterna i snitt ett kärnvapentest i veckan. Kärnvapen har dessutom byggts i många

storlekar; från vapen med förmåga att döda flera miljoner människor i städer på en gång, till vapen som i värsta fall kanske dödar 1 500 människor i tätbebyggd miljö eller ännu färre i glesbebyggda områden. Ett fullskaligt globalt kärnvapenkrig skulle emellertid sannolikt döda hundratals miljoner människor och göra stora delar av planeten oboeolig under lång tid.

Sedan kalla krigets slut har över 80 procent av alla världens kärnvapen skrotats eller monterats ner och lagts i lager. De största makterna på området, USA och Ryssland, hade i mitten på 1980-talet tillsammans över 60 000 operativa kärnvapen. Idag har man runt 1700 strategiska kärnvapen samt ett antal hundra substrategiska eller taktiska vapen på varje sida i operativt bruk. Därtill finns upp till 4 500 förrådsställda kärnvapen per land som inte är operativt användbara utan betydande förberedelser.

DEN RYSKA KÄRNVAPENFÖRMÅGAN kan grovt delas in i den så kallade strategiska triaden och de substrategiska vapnen. Den strategiska triaden består av omkring 1 600 operativa kärnvapen i form av markbaserade interkontinentala missiler (ICBM), ubåtsbaserade inter-

kontinentala missiler samt kryssningsrobotarburna av långräckviddigt flyg. Syftet med triaden är att alltid ha en andraslagsförmåga kvar, det vill säga en interkontinental kärnvapenförmåga som kan användas även om motståndaren slår till först. ICBM-styrkan är den klart största inom den ryska triaden och omfattar över 300 missiler i både silo- och fordonsbaserade varianter. Den organiseras som ett eget vapenslag, Strategiska robottrupperna, i tre robotarméer med tolv divisioner omfattande omkring 50 000 man. De substrategiska vapnen utgörs av olika former av kärnvapenbestyckade kort- och medelräckviddiga missiler och bomber, baserade på såväl markbundna system som på ubåtar och flygplan. Det exakta antalet operativt tillgängliga vapen av det slaget är inte känt, men de antas uppgå till minst 1 100 och har dessutom ökat på senare år.

» ÄVEN OM ANTALET KÄRNVAPEN I VÄRLDEN MINSKAT HÖGST VÄSENTLIGT DE SENASTE 25 ÅREN, HAR KÄRNVAPENMAKTERNAS SYN PÅ DEM INTE FÖRÄNDRATS FUNDAMENTALT. «

I LIKHET MED RYSSLAND har även USA en strategisk triad samt substrategiska vapen. Den större delen av triaden är landbaserade ICBM:s i silos grupperade över stora delar av mellersta och norra USA. Tillsammans med den luftburna förmågan – flyg-

plansburna bomber och kryssningsmissiler – utgör detta drygt hälften av den amerikanska triaden, och lyder med sina cirka 30 000 man under flygvapnets Strategic Command. Den andra hälften är flottans kärnvapenmissilbestyckade ubåtar. De amerikanska substrategiska vapnen består i huvudsak av omkring 300 äldre kärnvapenbomber som antingen bärs av det amerikanska flygvapnet eller i krigstid av vissa av de allierade flygvapnen inom NATO:s

"합동타격훈련 실시"

연합뉴스TV
자료화면 13:29

합참 "北, 함남 선덕서 동해로 발사체

고두 '음성'

▶ 10명 확진·전 주민 자가격리 괴산군 오가리에 이동통제반 24시간 가

Kärnvapen ger sin innehavare en stormaktsstatus på ett effektivare sätt än nästan allting annat. Bilden föreställer sydkoreansk tv-rapportering efter att Nordkorea återigen genomfört provskjutningar med ballistiska robotar tidigare i vår.

nuclear sharing-program. Precis som i det ryska fallet är det exakta antalet hemligt.

Det kinesiska kärnvapeninnehavet är omgärdat av extrem sekretess, vilket innebär att det är svårt att hitta trovärdiga uppgifter om det. Men man brukar räkna med att Kina totalt har knappt 300 kärnvapen över en strategisk triad omfattande landbaserade interkontinentala missiler samt ubåts- och flygburna missiler.

Frankrike har inte längre någon strategisk triad, utan en dyad baserad på ubåtsbaserade missiler och på flygburna kärnvapenbärande kryssningsrobotar. Det totala antalet franska kärnvapen är omkring 300. Frankrike är efter Brexit den enda kärnvapennationen inom EU och franska företrädare har diskuterat möjligheten av att använda de franska kärnvapnen till EU:s försvar. Däremot deltar Frankrike inte i kärnvapensamarbetet inom NATO.

Storbritannien är numera den minsta av de fem stora kärnvapenmakterna. De baserar sina kärnvapen, omkring 200 stridsspetsar, på fyra ubåtar. Den brittiska kärnvapenförmågan är således enbart strategisk och syftar till avskräckning till gagn både för det nationella försvaret och för NATO-länderna i stort.

Utöver de fem stora kärnvapenmakterna innehar också Indien, Pakistan, Israel samt Nordkorea mindre kärnvapenarsenaler. Några andra stater, främst Iran, har eller har haft

hemliga kärnvapenprogram. Kännetecknande för flertalet av dessa stater är att de avser att använda sitt kärnvapeninnehav som en avskräckningsförmåga i en hotfull regional kontext snarare än globalt.

GENERELLT KAN MAN alltså säga att även om antalet kärnvapen i världen minskat högst väsentligt de senaste 25 åren, har kärnvapenmakternas syn på dem inte förändrats fundamentalt. De anses behövas för avskräckning av andra kärnvapennationer och ju sämre världsläget är desto större tyngd får kärnvapnen. Ett exempel på det är utvecklingen mellan USA och Ryssland i Europa, där Ryssland har ett numerärt övertag vad gäller substrategiska kärnvapen. Teoretiskt skulle dessa mindre kärnvapen kunna användas som hot eller stridsmedel vid en mindre konflikt mellan Ryssland och ett eller flera NATO-länder, exempelvis i Baltikum. Att i ett sådant läge svara med ett globalt kärnvapenkrig kan i USA uppfattas som mindre rimligt. Därför har USA utvecklat en mindre kärnvapenladdning på en ballistisk missil baserad på ubåtar som patrullerar i Atlanten. Logiken bakom detta är att USA nu kan hota Ryssland på ett motsvarande sätt, det vill säga att bekämpa ryska mindre viktiga mål (exempelvis utanför Kaliningrad) med en mindre kärnvapeninsats utan att tekniskt gå över tröskeln till ett globalt kärnva-

penkrig. Ett annat exempel är den redan existerande maktkampen mellan USA och Kina. Om den kinesiska utvecklingen fortsätter som hittills kommer Kina inom ett antal år att vara världens största reala ekonomi, vilket kan möjliggöra mycket stora militära satsningar. Om USA, som till folkmängden är fyra gånger mindre än Kina, ska kunna balansera detta framtida kinesiska hot är det högst sannolikt att den amerikanska tonvikten på kärnvapen kommer att bli större. För att hindra denna utveckling och möjliggöra en kärnvapenedrustning krävs att ett säkerhetspolitiskt bättre klimat infinner sig, vilket inte är sannolikt på kort sikt. Ett totalt avskaffande av kärnvapen framstår vidare inte som sannolikt ens på mycket lång sikt: kärnvapen ger sin innehavare en stormaktsstatus på ett effektivare sätt än nästan allting annat. Den statusen har de nuvarande kärnvapenmakterna inte visat någon aptit att förlora.

MIKE WINNERSTIG

Filosofie doktor i statsvetenskap, chef för den säkerhetspolitiska enheten vid FOI och ledamot av Kungl. Krigsvetenskapsakademien. Han är också reservofficer vid Skaraborgs regemente, P4.

Redaktör: Linda Sundgren

Fördjupning:
EU:s försvarssamarbete

TEXT: Emmeli Nilsson & Bengt Rolfer
FOTO: TT, Försvarsmakten, Nato, FOI

EU-länderna ökar sitt samarbete på försvarsområdet i snabb takt.

Men de svenska partierna är splittrade i sin syn på utvecklingen. **Vart är Sverige på väg** - och vad händer egentligen med den militära alliansfriheten?

D

e senaste åren har antalet EU-projekt och samarbeten kring försvar och säkerhet ökat i snabbt tempo. Bara sedan 2017 har omfattande initiativ som det permanenta strukturerade försvarssamarbetet PESCO och den europeiska försvarsfonden EDF lanserats. Kommissionens nyttillträdde ordförande Ursula von der Leyen vill på sikt ha en gemensam EU-armé och Frankrikes president Emanuel Macron, som driver på för att EU ska bli betydligt mer självständigt på försvarsområdet, öppnade i början av året för att skydda Europa med franska kärnvapen.

Trots högtflygande planer från andra europeiska länder har Sverige hittills valt att delta i EU:s försvarssamarbete – om än med viss tveksamhet och ibland i sista sekund.

Att samarbeta om försvar och säkerhet i EU är ingen ny idé. Grunden lades redan i slutet av 1990-talet. 2009 utökades möjligheterna ytterligare när Lissabonfördraget trädde i kraft.

– Lissabonfördraget är grunden till många av de förslag som nu kommer på försvarsområdet. Fördraget introducerade en klausul som går ut på att länderna ska bistå varandra vid ett väpnat angrepp, och en klausul om solidaritet vid terrorattacker eller andra katastrofer. Det innehöll också flera andra möjligheter till förstärkt säkerhets- och försvarspolitiskt samarbete, säger Eva Hagström Frisell som är forskningsledare på FOI med europeisk säkerhet som expertområde.

Björn Fägersten

2016 LEDDE ETT antal händelser till att försvarssamarbetet i EU kunde ta ett stort steg framåt,

enligt Eva Hagström Frisell. Unionen stod inför flera utmaningar på säkerhetsområdet: Militär aggression från Ryssland, krig och konflikter i Mellanöstern och norra Afrika, terrordåd och flyktingkris i Europa. Dessutom skedde politiska förändringar inom unionen som påverkade utvecklingen.

När Donald Trump valdes till president i USA hösten 2016 hade USA under en längre tid vänt uppmärksamheten bort från Europa, menar Björn Fägersten som är seniorforskare och chef för Utrikespolitiska institutets Europaprogram. Ett antal uttalanden från den nye presidenten förstärkte intrycket av en amerikansk tveksamhet inför både Nato och EU.

– Många européer kände att de inte kunde räkna med samma stöd från USA längre, utan måste göra mer på egen hand. Med Trump som president enades två sidor: den som vill vara oberoende från USA och den som tycker att Europa ska möta utmaningar tillsammans. Den senare vill ha ett ökat samarbete just för att kunna vara ett bättre stöd till USA, säger Björn Fägersten.

Samma år röstade britterna för ett utträde ur EU. Storbritannien har under sin tid i unionen varit skeptiska till ökat försvarssamarbete, vilket bromsat utvecklingen. I och med Brexit förändrades spelplanen och de kvarvarande länderna tvingades att omkalkylera sina intressen. Det gällde även Sverige, som haft en avvaktande hållning till försvarssamarbetet inom EU. Plötsligt gick det inte att luta sig mot Storbritannien längre.

– Sverige behövde ta ställning till om vi skulle bli det nya motståndlandet. Det var vi inte beredda på, så vi gjorde en rätt stor omsvängning, säger Björn Fägersten.

Foto: TT

Nato-länderna kan inte längre lita på USA, hävdade Frankrikes president hösten 2019. När USA:s president kort därefter träffade Natos generalsekreterare Jens Stoltenberg kallade Trump uttalandena för respektlösa.

» SVERIGE BEHÖVDE TA STÄLLNING TILL OM VI SKULLE BLI DET NYA MOTSTÅNDSLANDET.

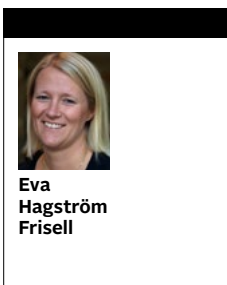
Björn Fägersten, seniorforskare och chef för Utrikespolitiska institutets Europaprogram

Fördjupning: EU:s försvarssamarbete

FOTO: TT

→ UNDER 2016 OCH 2017 pågick intensiva diskussioner på EU-nivå om ett fördjupat försvarssamarbete, bland annat genom inrättandet av Pesco och en europeisk försvarsfond med syfte att öka konkurrenskraften hos EU:s försvarsindustri. Den svenska regeringens inställning framstod till en början som skeptisk. Men under försommaren 2017 kom nya besked. ”Regeringen förespråkar tydligt att stärka EU:s säkerhets- och försvarspolitiska

Eva Hagström Frisell

» NU HAR VI EN FÖRSVARSPOLITISK MÅLSÄTTNING DÄR VI FOKUSERAR MER NATIONELLT OCH DÅ VILL VI OCKSÅ ATT EU SKA VARA TILL NYTTA FÖR VÅRT FÖRSVAR.

Eva Hagström Frisell, forskningsledare på FOI

samarbete. Detta samarbete vilar på mellanstatlighetens grund och är fullt förenligt med vår militära alliansfrihet” skrev dåvarande utrikesminister Margot Wallström och försvarsminister Peter Hultqvist på DN Debatt i juni. Det uppfattades som en kovändning och andra partier, både borgerliga och på vänsterkanten, kritiserade regeringen för att inte ha förankrat planerna tillräckligt.

Eva Hagström Frisell på FOI tolkar Sveriges linje i ljuset av vår ändrade försvarspolitiska inriktning.

– Sverige har från första början stött utvecklingen av EU:s krishanteringsförmåga, framför allt att göra insatser i tredje land. Vi har varit mer skeptiska mot utvecklingen av ett gemensamt försvar och betonat mellanstatlighet. Men nu har vi en försvarspolitisk målsättning där vi fokuserar mer nationellt och då vill vi också att EU ska vara till nytta för vårt försvar, inte minst genom utvecklingen mot mer försvarsindustriellt samarbete.

De svenska riksdagspartiernas åsikter om EU:s försvarssamarbete går isär. Vänsterpartiet är det parti som starkast kritiserat Sveriges deltagande. Malin Björk, vänsterpartistisk ledamot i Europaparlamentet sedan 2014, pekar på lanseringen av den europeiska försvarsfonden som ett avgörande skifte i EU:s inriktning. I kommissionens förslag till långtidsbudget föreslås 13 miljarder euro satsas i fonden under perioden 2021–2027.

– Våra försvarspolitiska överväganden gör vi bäst på hemmaplan. Det här är ingenting som bidrar till vår svenska försvarsförmåga, säger Malin Björk som också menar att det utökade försvarssamarbetet inverkar på Sveriges trovärdighet.

– Som alliansfritt land kan vi ha olika typer av säkerhetspolitiskt samarbete, men vi ska inte låsa fast oss vid EU eller någon annan militärallians. Det här undergräver Sveriges möjlighet att vara en röst för förhandlingar, fred och nedrustning.

ÄVEN SVERIGEDEMOKRATERNA HAR varit starkt kritiska mot ett utökat försvarssamarbete inom EU, och röstade liksom Vänsterpartiet nej till Pesco 2017. Men i början av 2019 klagade partiet i en debattartikel att de ändrat inställning. ”Oron för att Pesco utvecklas till en gemensam EU-armé eller en militarisering av unionen har minskat betydligt efter att flertalet länder, däribland Sverige, tydligt tagit avstånd ifrån och sagt nej till en gemensam EU-armé” skrev politikerna i artikeln. Ett annat skäl till omsvängningen angavs vara att den svenska försvarsindustrin ställt sig positiv till Pesco. Men Charlie Weimers, europaparlamentariker för Sverigedemokraterna, ser

SÅ HAR EU:S FÖRSVARSSAMARBETE UTVECKLATS

1993: Maastrichtfördraget börjar gälla. Ett mål är en gemensam utrikes- och säkerhetspolitik, GUSP.

1995: Sverige blir medlem i EU.

1999: Amsterdamfördraget träder i kraft. Länderna enas om en europeisk säkerhets- och för-

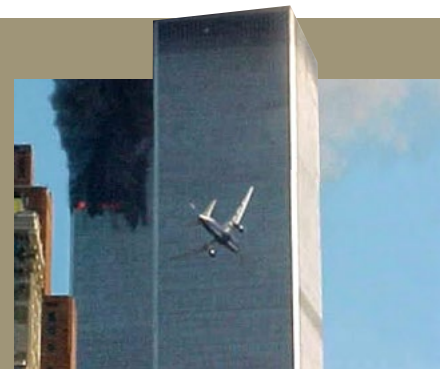
svarspolitik, GSFP (CSDP). Tillammans med Finland får Sverige igenom Petersberguppgifterna, humanitära och fredsbevarande insatser, i fördraget.

2001: EU:s militära kommitté, EUMC, och EU:s militära stab EUMS grundas.

Terrornätverket al-Qaida attackerar USA.

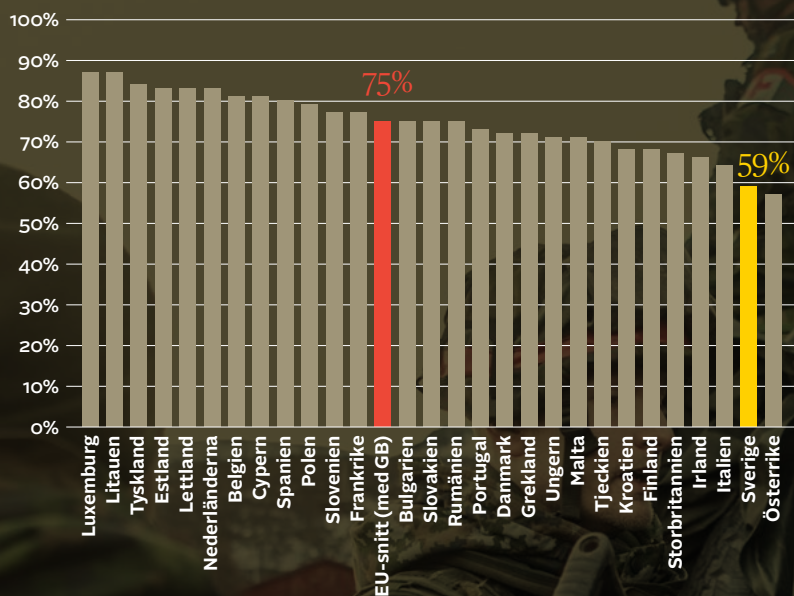
2002: Det blir möjligt att använda Natos strukturer, resurser och mekanismer inom GSFP.

2003: En europeisk säkerhetsstrategi antas. På begäran av Makedonien inleder EU sin första militära operation någonsin genom att överta ansvaret från

6 AV 10 SVENSKAR FÖR GEMENSAM FÖRSVARSPOLITIK

Så många procent var för en gemensam försvars- och säkerhetspolitik i EU 2017:

FÅ SVENSKAR VILL HA EU-ARMÉ

Så många procent var för att bygga upp en EU-armé 2017, enligt en undersökning från EU-kommissionen:

Källa: Special Eurobarometer 2017, EU-kommissionen

MILJARDER TILL FÖRSVARSPROJEKT I EU

→ I EU:s långtidsbudget 2014 – 2020 avsattes 2,8 miljarder Euro till försvarsområdet. Där ingår bland annat GFSP (2 miljarder) och Europeiska försvarsindustriutvecklingsprogrammet EDIDP (500 miljoner).

Just nu förhandlar medlemsländerna om långtidsbudgeten för 2021 – 2027. På grund av coronapandemin kom kommissionen i maj med ett uppdaterat förslag, där området säkerhet och försvar (och resiliens) föreslås få 19 miljarder euro, vilket är mindre än i ursprungsförslaget. Samtidigt föreslås området få nästan 10 miljarder euro ur den nya coronafonden, som består av både lån och bidrag.

Men förhandlingarna är inte avgjorda. Sverige och flera andra länder vill se en minskad budget totalt sett vilket även kan påverka försvarsområdet.

PESCO

→ Det permanenta strukturerade samarbetet PESCO syftar till att fördjupa EU:s försvarspolitiska samarbete. Deltagarländerna har åtagit sig att sträva efter en extra ambitiös gemensam finansiering av militära insatser. Alla EU-länder utom Danmark och Malta är med.

Sverige har gått med i sju Pescoprojekt:

- Upprättandet av ett militärt träningscenter för EU-missioner
- Framtagandet av ett medicinskt kommandocenter
- Förbättring av militär rörlighet vid transporter
- Utveckling av militära testcenter, vilket omfattar ett centrum för att testa avancerade militära system på den svenska robotbasen Vidsele
- Förbättring av u-båtskrigföringen
- Användning av sensorer för att stärka militära förmågor ECOWAR
- Hantering av störningsverksamhet i luften.

Källa: Europeiska revisionsrätten ECA, regeringens hemsida, Pescos officiella hemsida

Nato. Sverige bidrar med militär personal.

2004: Europeiska försvarsbyrå, EDA, inrättas. EU tar över ansvaret för de fredsbevarande insatserna i Bosnien och Hercegovina från Nato, vilket blir EU:s största militära operation hittills. Försvarsmakten deltar i insatsen med enheter, bland annat för

djupminröjning.

2005: Frontex inrättas.

2007: Kommissionen lägger fram ett försvarspaket för att göra europeisk försvarsindustri mer konkurrenskraftig.

2008: Sverige leder sin första snabbinsatsstyrka, Nordic Battlegroup 08, inom ramen för EU:s stridsgrupper.

Ryssland invaderar Georgien.

2009: Lissabonfördraget börjar gälla, med skrivningar om möjliga militära EU-samarbeten. Länderna förbinder sig att hjälpa varandra vid terrorattacker och katastrofer. I Sveriges utrikesdeklaration anges att "Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle

drabba ett annat EU-land eller ett nordiskt land".

2010: Sverige och Tyskland tar initiativ till sammanslagning och gemensamt utnyttjande på försvarsområdet, det så kallade Ghent-initiativet.

Arabiska våren startar i Tunisien.

2011: Sverige leder Nordic Battlegroup 11.

Fördjupning: EU:s försvarssamarbete

→ fortfarande risker. Sverige har gett upp en del av sin militära alliansfrihet, menar han.

– Ursula von der Leyen talar gärna om strategisk autonomi och att Europa ska ha en geopolitisk union. En följd av det är att man försöker åstadkomma något som liknar Europas väpnade styrkor och det är vi skeptiska till.

Miljöpartiet har varit delat i frågan om Pesco och försvarsfonden. Men Jakob Dalunde, nyinvald i Europaparlamentet på det extra mandat Sverige fick efter Brexit, är nöjd med nuvarande upplägg.

– Vi övar tillsammans, vi kan minimera kostnader för utveckling av ny försvarsmateriel genom att samarbeta och vi kan stötta varandra i krissituationer.

Evin Incir, europaparlamentariker för Socialdemokraterna, betonar att försvarssamarbetet inom EU ska vara mellanstatligt, fokusera på att förebygga konflikter och inte omfatta några strikt militära interventioner.

– Dels handlar det om samarbeten om sådant som Sverige är bra på, som att arbeta i förebyggande syfte med konfliktprevention. Men det handlar också om att vara med och stödja återuppbyggnad av områden som har drabbats av konflikter, till exempel i Irak.

Hon ser ingenting som skulle kunna äventyra Sveriges militära alliansfrihet framöver.

– Nej, även om det finns de som har ambitionen att lyfta militära beslut från nationell nivå till EU-kompetens. Men några sådana tecken ser jag inte.

Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna är alla positiva till ett fördjupat EU-samarbete på försvarsområdet samtidigt som de anser att Sverige bör ansöka om Natomedlemskap.

– **UTIFRÅN LÄGET** i vår omvärld och i synnerhet vår närhet, med ett allt mer hotfullt och aggressivt Ryssland, så är vi positiva till EU:s försvarssamarbete. Europa har i många år byggt upp sin säkerhet kring Nato, och så kommer det fortsätta, men vi vill att Europa också tar större ansvar för sin egen säkerhet, säger Liberalernas europaparlamentariker Karin Karlsbro som tycker att Sverige borde gått in snabbare i Pesco.

– Vi är ett aktivt EU-land och har ett omfattande samarbete med Nato trots att vi inte är medlemmar. Jag tror det är en gammal myt som lever kvar att vi skulle vara alliansfria, säger Arba Kokalari som är europaparlamentariker för Moderaterna.

Björn Fägersten tycker att de svenska partierna ofta fokuserar på fel saker när EU:s försvarssamarbete kommer upp till debatt. Han saknar

Under Aurora 17 övade Sverige tillsammans med Frankrike, USA, de baltiska och de nordiska länderna. Försvarsminister Peter Hultqvist konstaterade efteråt att den nya inriktningen i svensk försvarspolitik nu tagit form i praktiken. Bilden: Överbefälhavare Micael Bydén diskuterar med en amerikansk soldat.

Foto: Astrid Antén/Försvarsmakten

Europeiska försvarsfonden (EDF)

Ska enligt kommissionens förslag rymma runt 13 miljarder euro för investering i forskning och utveckling i europeisk försvarsindustri. Kommissionens motiv är att den europeiska försvarsindustrin inte satsar tillräckligt på att säkerställa framtida försvarskapacitet. Fonden ska hjälpa medlemsländerna att samarbeta mer på området. För att kunna söka pengar ur EDF måste därför flera företag från flera medlemsländer gå samman i ett gemensamt projekt. Sverige lobbade för att företaget med bas utanför EU ska kunna söka medel ur fonden.

en proaktiv diskussion om hur EU kan användas för att värna svenska intressen.

– Vi har varit väldigt aktiva och drivande när det gäller missioner och verktyg, som Nordic Battlegroup. Men när det gäller själva politikutvecklingen, hur samarbetet i EU ska utvecklas, har vi varit tveksamma. Vi bryr oss mycket om formen, att det ska vara mellanstatligt och så vidare, men har svårare att komma fram till vad som är syftet.

PARALLELLT MED ATT EU tagit stora kliv framåt på försvars- och säkerhetsområdet så har Sverige utvecklat ett allt tätare partnerskap med Nato. Från regeringens sida har det fördjupade samarbetet mellan Nato och EU välkomnats, samtidigt som man understrukt vikten av att organisationerna ska komplettera, inte ersätta, varandra. Det var också en ståndpunkt som Sverige drev i förhandlingarna om Pesco – samarbetet får inte underminera Natos ställning som Europas militära försvar.

– Med en mer nationell försvarspolitisk prioritering blir Nato viktigare för Sverige än EU-samarbetet, säger Eva Hagström Frisell på FOI.

Flera svenska försvarsföretag har numera

→ **2013:** EU-ländernas stats- och regeringschefer diskuterar för första gången försvarsfrågor och kommer överens om fördjupat försvarssamarbete.

2014: Ryssland invaderar Ukraina och annekterar Krim.

2015: Sverige leder Nordic Battlegroup 15. I riksdagens försvarsinriktningsbeslut slås fast att

”samarbetet i EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik”. Miljoner migranter flyr till Europa.

2016: EU-länderna antar en global strategi och enas om en plan på

säkerhets- och försvarsområdet. EU och Nato stärker samarbetet. EU-parlamentet röstar med 396 mot

255 för en resolution om att fördjupa försvarssamarbetet. Storbritannien röstar för Brexit.

2017: EU får en militär planerings- och ledningskapacitet, MPCC. Det permanenta försvarssamarbetet Pesco, den årliga försvarsöversynen Card och den europeiska försvarsfonden EDF lanseras. Sveriges riksdag röstar ja till Pesco.

2018: EU och Nato undertecknar en ny förklaring om samarbete

Så tycker de svenska europaparlamentarikerna

- 1 Hur ser du och ditt parti på EU:s försvarssamarbete? Vad vill ni se för utveckling?
- 2 Vad ger EU:s försvarssamarbete tillbaka till Försvarsmakten och hur bidrar det till svensk försvarsförmåga?
- 3 Vad bör Sverige inte gå med på inom ramen för EU:s försvarssamarbete? Finns det en gräns för hur nära samarbete ni vill se – exempelvis en gemensam EU-armé eller en förstärkning av EU:s artikel 42, så att den liknar Natos artikel 5 om kollektivt försvar?
- 4 Hur påverkas Sveriges militära alliansfrihet av engagemanget i det allt närmre EU-försvarssamarbetet?

Malin Björk, Vänsterpartiet

1 Vi är emot samarbetet som inletts med den nya försvarsfonden. Det strider mot fördraget som slår fast att försvaret inte ska vara ett europeiskt samarbetsprojekt. Dessutom ändrar detta vilken typ av samarbete EU är. De som vill ha ett EU med militära muskler har fått större inflytande när EU styrs mer av industriintressen och mindre av regeringar och medborgare.

2 Det som nu pågår tror jag är resultatet av att industrins intressen bakvägen har fått inflytande över kommissionen. Det bidrar inte till Sveriges försvarsförmåga.

3 Vi ska hålla oss borta från Nato där Trump, Erdogan och andra farliga typer ingår, men vi ska också hålla oss ifrån en Macrons vision om en europeisk militärallians. Vår säkerhetspolitiska framgång bygger på att vi är alliansfria.

4 Negativt. Om vi inte väldigt tydligt värnar vår alliansfrihet blir vi en medlöpare i den upprustningsspiral vi nu ser och där även EU blivit en aktiv aktör.

Jakob Dalunde, Miljöpartiet

1 Vi tycker att nuvarande upplägg är bra och ser inget behov av att ändra den svenska militära alliansfriheten.

2 Det innebär ett kunskapsutbyte och att vi kan stötta varandra i kris. Ett exempel är sommaren 2018 då det var stora skogsbränder i Sverige. Det var det största utnyttjandet av EU:s krismekanism någonsin. Sådant ska vi utveckla. Dessutom innebär försvarssamarbetet att det blir lättare att öva tillsammans. Vi kan upprätta kompetenscentrum som vi nu gör för cyberförsvaret. Det finns många områden där vi kan stärka varandra.

3 Vi är inte redo att göra några sådana förändringar, utan vill snarare stärka förutsättningarna att stötta och bistå varandra med övningar och utvecklingssamarbeten.

4 Vi värnar den svenska militära alliansfriheten. Man måste separera mellan militär alliansfrihet och det politiska alliansliknande samarbete som EU ändå är. Vi tycker den balansgången är ganska riktig.

Charlie Weimers, Sverigedemokraterna

1 Vi ser rättsväsende och försvarspolitik som kärnuppgifter för staten. Det ska vi inte lägga på entreprenad till Bryssel. Jag kommer lägga ändringsförslag för att bevara försvarspolitiken som nationell kompetens.

2 En sak som ger oss något tillbaka är de gemensamma resurserna

amerikanska och brittiska ägare. Det har gjort Sverige pådrivande när det gäller att även företag baserade utanför EU ska kunna få medel ur försvarsfonden EDF. Förhandlingar pågår, med Frankrike som den mest högljudda motståndaren.

Att Sverige dessutom har en stor del av sin försvarsindustriella kapacitet inriktad på samarbeten med Storbritannien och USA kan leda till problem framöver, anser Björn Fägersten.

– Sverige riskerar att hamna i spagat. Att betala för samarbete i en klubb men sedan samarbeta och utveckla i en annan klubb kan bli en svår sats. Om målet är att EU ska bli mer oberoende av andra aktörer kan det bli problematiskt. Dels för att det utmanar Sveriges relation till USA och dels för att det utmanar den svenska militära alliansfriheten.

Enligt Eva Hagström Frisell är det svårt att förutspå hur EU:s försvarssamarbete kommer utvecklas. Medlemsländerna står inför flera vägval.

– Den nya kommissionen vill att EU ska bli en starkare geopolitisk aktör. Men då handlar det inte bara om försvar, utan också om ekonomi. EU har en väldigt viktig roll när det gäller exempelvis ekonomiska sanktioner, handel och energipolitik. Om EU ska spela en stormaktsroll framöver blir de instrumenten minst lika viktiga.

Foto: Nato

Under coronapandemin har det Nato-stödda systemet SALIS möjliggjort för Nato-länder att assistera varandra med medicinsk utrustning. Samtidigt har EU-länderna kritiserats för bristande solidaritet under krisen.

mot gemensamma säkerhetshot. Sverige går med i fyra Pescoprojekt.

2019: Sverige går med i ytterligare tre Pescoprojekt, och nominerar general Karl Engelbrektsson att leda EUMS. Frontex får en permanent personalstyrka. Europaparlamentet ger klartecken till EDF för perioden 2021–2027.

Källor: Europeiska rådet, Europeiska unionens råd, Europaparlamentet, Europaportalen, Sveriges riksdag m.m.

Fördjupning: EU:s försvarssamarbete

1 Hur ser du och ditt parti på EU:s försvarssamarbete? Vad vill ni se för utveckling? **2** Vad ger EU:s försvarssamarbete tillbaka till Försvarsmakten och hur bidrar det till svensk försvarsförmåga? **3** Vad bör Sverige inte gå med på inom ramen för EU:s försvarssamarbete? Finns det en gräns för hur nära samarbete ni vill se - exempelvis en gemensam EU-armé eller en förstärkning av EU:s artikel 42, så att den liknar Natos artikel 5 om kollektivt försvar? **4** Hur påverkas Sveriges militära alliansfrihet av engagemanget i det allt närmre EU-försvarssamarbetet?

för forskning och utveckling som finns tillgängliga för Försvarsmakten och försvarsindustrin.

3 I Pesco finns delar som kan vara bra för Sverige, till exempel gemensamma upphandlingar. Andra delar tror jag kan leda till en problematisk utveckling. Som försvarsminister i Tyskland talade von der Leyen sig varm för en EU-armé och jag tror knappast hon har ändrat sig. Att försöka konkurrera ut Nato är att ta en väldigt stor säkerhetspolitisk risk.

4 Vi har redan gett upp en del av vår alliansfrihet, men om EU går vidare med sina planer skulle alliansfriheten de facto upphöra. Om vi ska gå in i ett samarbete med gemensamma väpnade styrkor är det ett så stort beslut att vi ska ha en folkomröstning om det.

Evin Incir, Socialdemokraterna

1 Vi vill samarbeta om krishantering och i preventiva syften.

Däremot tycker vi inte att strikt militära interventioner och deltagande i väpnade konflikter hör hemma i det här samarbetet. I vår partigrupp vill några se mer militärt samarbete eller till och med en militär union. Vi anser dock att försvaret bör vara en nationell angelägenhet.

2 Det ger mycket tillbaka. Inte minst genom samarbeten i förebyggande syfte med konfliktprevention.

3 Vi vill inte gå mot en EU-armé. Samarbetet ska vara på frivillig basis och fokusera på konfliktprevention och återuppbyggande.

4 Alliansfria är vi fortfarande genom att vi inte binder oss för att kunna tvingas in i konflikter. Men vi ingår i gemensamma inter-

nationella styrkor som en del av återuppbyggnad eller i preventiva insatser. Sådana samarbeten är jätteviktiga nu när vi ser allt fler konflikter omkring oss.

Arba Kokalari, Moderaterna

1 Vi är väldigt positiva. Vi behöver bygga säkerhet tillsammans med både EU och Nato.

Genom EU:s försvarssamarbete kan vi ha smartare kostnader och större utbyte med andra länders försvar. Bra exempel är militär rörlighet och gemensam forskning. Som ledamot i utrikesutskottet är min ambition att EU-ländernas försvarsförmåga ska öka och att EU ska ha närmre samarbete med Nato. EU och Nato ska inte konkurrera utan komplettera varandra.

2 Vi kan få del av försvarsprojekt och av försvarsfonden. Eftersom vi delar en gemensam hotbild kan vi utbyta spetskompetens och dra nytta av andra länders kompetens i förmåga. Det är en möjlighet för svensk försvarsindustri att stärkas i Europa.

3 Vi säger nej till gemensam EU-armé, eftersom det kan konkurrera med Natos verksamhet.

4 Vi har ju redan en solidaritetsklausul med nordiska grannländer och andra länder. Detta förstärker de åtaganden vi redan förbundet oss till. Vår tillhörighet är i EU och i samarbete med Nato.

Karin Karlsbro, Liberalerna

1 Vi är positiva. Vi ska bygga säkerhet militärt men också genom ett tätt samarbete

kring handel och utrikespolitik, för att bidra till fredlig utveckling. Ett fördjupat militärt samarbete

bygger på att vi gör det med lika-sinnade länder.

2 Nära samarbete gynnar Sveriges säkerhet. Det är viktigt att Sverige får fram sin synpunkt utifrån sitt läge nära Ryssland när EU fattar utrikesbeslut. Det handlar också om krisberedskap, civilförsvarssamarbete och militärt samarbete där vi får fördelar av att arbeta med andra demokratier.

3 Vi anser att man inte gått tillräckligt långt. Sverige är ett av de länder som går in sist och bromsar. Vår strategi borde vara att vara med och få inflytande från början. Vi kommer fortsätta ha ett svenskt försvar, att det skulle uppgå i en gemensam EU-armé ligger långt fram.

4 Fördjupat samarbete med andra demokratier är det viktigaste för att förebygga konflikter och stärka säkerheten.

Sara Skyttedal, Kristdemokraterna

1 Det är positivt att fördjupa försvarssamarbetet inom ramen för Pesco. Men Nato är

den självklara ram ett militärt samarbete med EU, och på sikt Sverige, ska utgå ifrån. EU-samarbetet är framför allt ett sätt att öka europeisk konkurrenskraft, påverka medlemsstaternas militära utgifter positivt och utveckla bättre försvarsmateriel.

2 Inom Pesco har projekt förlagts till Sverige vilket skapar kunskap och arbetstillfällen. En gemensam forskningsbudget skulle innebära möjlighet till ökade resurser för svensk forskning och framtagande av bättre försvarsmateriel.

3 En gemensam europeisk armé är inte aktuellt. Det skulle

underminera Natosamarbetet och medlemsstaternas uppgift att försvara sitt territorium. Den nuvarande formen är bra. Den måste bygga på frivillighet, enhälliga beslut och fokus på utveckling och effektivisering.

4 Ju djupare vi samarbetar militärt med övriga medlemsstater, varav många också är Natomedlemmar, desto mer kopplade blir vi till Natos strukturer. Det välkomnar jag.

Abir Al-Sahlani, Centerpartiet

1 Det finns ett stort värde i att EU samarbetar i försvarsfrågor. För oss är det viktigt

att samarbetet förblir mellanstatligt. Europaparlamentet ska inte bestämma i de här frågorna, utan det ska framför allt skötas av medlemsländerna.

2 Det finns stora vinster. Sverige har enorma kostnader för materiel, och man skulle kunna pressa priser genom att göra stora uppköp tillsammans. Sverige deltar i flera Pescoprojekt men det finns utrymme att delta mer.

3 Att Sverige behåller sin veto-rätt på försvarsområdet är väldigt viktigt. Däremot tycker jag att Sverige bör gå med i Nato och det finns stor potential för Nato och EU att samarbeta. EU-länderna bör gemensamt ta större ansvar för fred och säkerhet i närområdet.

4 Samarbete inom Norden, EU och Nato blir allt viktigare när länders ekonomi och samhällen integreras allt mer. Det är genom att utnyttja skalfördelar, dela underrättelseinformation och samverka med andra länder kring nya hot som Sverige blir mest säkert.

Försvvarshögskolans uppgift är att bidra till nationell och internationell säkerhet genom forskning och utbildning. Vi utbildar de militära och civila ledare som ska hantera dagens och morgondagens krissituationer och säkerhetsproblem. Högskolan finns i Stockholm och Karlstad och har cirka 360 medarbetare. Läs mer på www.fhs.se

Vi söker en Säkerhetschef/bitr. Säkerhetsskyddschef

Är du redo att ta dig an den komplexa utmaningen att upprätthålla säkerheten vid Sveriges främsta institution för forskning och utbildning inom nationell och internationell säkerhet?

Ansökan

I denna rekryteringsprocess samarbetar vi med Scandinavian Risk Solutions (SRS). Mer information om tjänsten samt ansökan hittar du på: srsgroup.se/karriar

Vid frågor kontakta

Jörgen Croon, Chef avdelningen för verksamhetsstöd FHS, 070-590 14 00

Ellinor Andreasson, Rekryteringskonsult SRS, 070-445 19 49

Välkommen med din ansökan senast den 31:a juli 2020!

MARINBASEN SÖKER: PRODUKTIONS- LEDARE

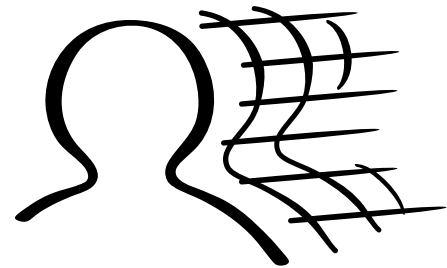
till DRIFTSTYRNINGSKONTORET I KARLSKRONA

Ansök och läs mer på:
jobb.forsvarsmakten.se

FÖRSVARSMAKTEN

Otålig!

Eller framåt...

Milso erbjuder Teknik-, Lednings- & IT-tjänster inom försvarsområdet. Våra uppdrag handlar om allt från Gripen, helikoptrar och telekrig till stridsfordon och materiel för markarenan.

Vi har plats för fler ivriga kollegor!

Är du en av dem?
– Hör av dig!

Milso AB | Wennerbergsgatan 10, Stockholm | www.milso.se

Jolex

– for all your
EMC, Thermal &
Sealing Solutions

Jolex AB, +46 8 570 22985
mail@jolex.se, www.jolex.se

Redo för nya utmaningar?

Vill du göra samhällsnytta och bidra till Sveriges oberoende i världen?

Vår osäkra omvärld i kombination med en snabb teknikutveckling har gjort vårt uppdrag viktigare – och mer utmanande. För att klara det söker vi dig som är nyfiken, kompetent och ödmjuk samt vill utvecklas inom och tillsammans med våra verksamhetsområden: Cyberförsvar, Signalspaning, Teknik och Verksamhetsstöd.

På FRA arbetar vi med unika uppgifter
– för Sveriges säkerhet och integritet.

Gå in på fra.se/jobb för att se våra lediga tjänster eller skicka in en spontanansökan!

MARINBASEN SÖKER:
STABSCHEF OCH
PLUTONCHEF
till SJÖINFOKOMPANIET PÅ MUSKÖ

Ansök och läs mer på:
jobb.forsvarsmakten.se

Uppkäftig!

Eller engagerad...

Milso erbjuder Teknik-, Lednings- & IT-tjänster inom försvarsområdet. Våra uppdrag handlar om allt från Gripen, helikoptrar och telekrig till stridsfordon och materiel för markarenan.

Vi har plats för fler engagerade kollegor!

Är du en av dem?
– Hör av dig!

Milso AB | 08 - 672 07 80 | info@milso.se | www.milso.se

Slutstycket

Ur Krigsarkivet,
Insänt, Kommentar,
Krönika, Noterat

Ur Krigsarkivet Rekognosering

Stockholm, 1893

Svea ingenjörkårs övningar med luftballong

➤ Övningsåret 1893-94 genomförde Svea ingenjörkår försök med luftballong. Anledningen var att undersöka om sådana kunde användas för rekognoseringar och terrängundersökningar. Som vetenskaplig rådgivare fungerade överingenjör Salomon August Andrée, som två år senare skulle genomföra sin ödesdigra polarexpedition med ballongen Örnen. Bilden är tagen vid Jaktvarvet på Kungsholmen där Svea ingenjörkår var förlagt fram till 1922.

Källa: Krigsarkivet, Svea ingenjörkår, kårexpeditionen, övningsrapporter 1893-94, E 2: vol. 20. Okänd fotograf

Foto: Joel Thungen/Försvarsmakten

Hoppfull inför framtiden, men är jag kvar då?

Insändarskribenten har ett decenniums erfarenhet av Försvarsmakten, från värnplikt till anställd soldat till yrkesofficer. Han har länge tyckt om sitt yrkesval, men det nya tjänstegradsystemet som trädde i kraft i höstas har inte genererat de förändringar för specialistofficerare, eller förändrade tankesätt, som han hade hoppats på.

➤ JAG HAR länge tyckt om mitt yrkesval och är stolt att jobba med det jag gör. Fram till den 1 oktober 2019 då ett nytt tjänstegradsystem trädde i kraft i Försvarsmakten. Jag hade sett framemot det för att balansera OR-systemet och för att specialistofficersgraderna skulle takta bättre med officersgraderna. Jag hade sett fram mot ändringen i tankesättet om OF och SO där en översergeant står över en fänrik som exempel genom erfarenhet i yrket. Detta innebar att vi på papper lämnade officer och underofficer och kunde äntligen börja realisera tanken bakom specialistofficeren.

Men en av mina farhågor slog också in. Ett

inkonsekvent tänk mellan förband har skapat förvirring, frustration och irritation. När dugliga specialistofficerare från samma kull får olika grader (sergeant eller översergeant) för att de tillhörde olika förband kan det börja få dig att undra över hur regements- och flottiljledningen, de främsta företrädarna för OR-spåret och kompani- och fartygsledningen egentligen tänker när reglerna för befordran i grund och botten är samma.

Det är än mer förundrande när personal tappades mellan stolarna och glömdes bort!

I OFFICERSTIDNINGEN LÄSER jag i nästan varje nummer att vi fattas personal, i fikarummet hör jag hur vi fattas personal, på sociala medier hör jag hur vi fattas personal. Men Försvarsmakten vill fortfarande växa. Hur kan en organisation förvänta sig att växa när den största faktorn för tillväxt är yngre yrkesofficerare som stannar kvar, när majoriteten av dessa har funderat på att säga upp sig?

Hur kan en organisation förvänta sig att växa när den största faktorn för tillväxt inte ser en konkret möjlighet till utveckling, när kompetens inte premieras och när vi har en organisation som ska ha högt i tak, men där jag inte ens vågar skriva under detta jag skrivit och står för med mitt riktiga namn av rädsla för negativa konsekvenser för min egen framtida utveckling/karriär?

Något som också är riktigt förargande är när jag läser om förbandschefer som hyllar vår personal med ord som "jag har bra personal", men verkar vara blinda för hur personalen ute på linjen lider, stångar sig blodig och trollar från knäna för att få verksamheten att flyta. Ja, du har bra personal, men hur länge tror du att de är kvar om du inte börjar att ta hand om deras behov?

» 2,1 procent i Rals är INTE för att höja lönen, utan för att kompensera för inflationen. «

Vi måste börja ta hand om vår personal, vi måste satsa på vår personal, vidareutveckla, kompetenspremiera och driva på för ett vettigt löneläge. 2,1 procent i Rals är INTE för att höja lönen, utan för att kompensera för inflationen. Om du är chef med personalsvar kan du börja fråga dig varför vi har kompetensglapp på cirka 30 år i vissa områden, där de äldre är på väg till pension och de som ska ta över tog examen för något år sedan.

NÄR KOMPETENT PERSONAL slutar så försvinner inte arbetsuppgiften, den omfördelas till de som är kvar. Men vi har däremot förlorat kompetens som tar år att ersätta. När kompetent personal slutar för att de glöms bort vid de små sakerna, kommer du att komma ihåg dem när det kommer till de stora sakerna? Vi blöder personal i rasande fart och det känns inte som att det finns ett intresse att vilja stoppa blödningen med mer än ett Bamseplåster som kallas för Rals, när det personalen egentligen ville ha var en ordentlig lönesatsning från de lägre skikten till de i mellanskikten (det är främst där vi blöder personal). ●

Hoppfull för förändring
Anställd i Försvarsmakten
i nästan 10 år

Vad tycker du? Skriv en insändare!

Vi förbehåller oss rätten att redigera och korta texterna. Det är möjligt att vara anonym, men redaktionen måste veta vem du är. Skicka din insändare till ot@officersforbundet.se.

Läs Officersförbundets debattartikel i frågan om de havererade försvarsförhandlingarna. Du hittar den på officersforbundet.se, under nyheter.

Nästa stopp blir riksdagen

Det var hundra timmar som i slutändan visade sig handla om vem som blinkade först. Det blev regeringen. Försvarsminister Hultqvist packade ned förhandlingspappren och reste sig från bordet.

Patrik Oksanen om att de politiska förhandlingarna om försvarets framtid till år 2030 har strandat och att den breda politiska enigheten kring Sveriges försvars- och säkerhetspolitik dröjer.

FÖRSVARSFÖRHANDLINGARNA SKULLE enligt plan vara avslutade 15 maj. Försvarsmakten skulle få fram till midsommar på sig att göra underlag som skulle gå ut på remiss innan det landade hos regeringen för Finansdepartementets tabellverk i början av augusti.

Så blev det inte. Först övertiden en månad. Sedan ingenting. Steg för steg har Försvarsberedningens rapport Värnkraft från 2019 suffléat ihop. Dubbelräknade pengar, uteblivna kostnadsuppräknningar och ett departement som petat in nya saker.

Beredningens målbild på 1,5 procent av BNP, som bekräftades i budgetuppgörelsen i fjol med samarbetspartierna C och L, visade sig snabbt vara otillräcklig. Bara 40 procent av förslagen från Värnkraft skulle vara realiserbara menade liberalernas försvarspolitiska talesperson Allan Widman i förhandlingarna.

ALTERNATIVET DE BORGERLIGA, med stöd av SD, ville ha var att fortsätta att växa efter 2025 för att göra mer av det alla var överens om behövdes. Trappan med budgetökningar skulle fortsätta 2026 och 2027. Trots det är de svenska ambitionerna alltså blygsamma. Natos mål är 2 procent till 2024. Sverige som inte är medlemmar behöver snarare blicka högre än lägre. Olof Palmes regeringar låg på mellan 2,5 procent och 3,1 procent av BNP under Kalla kriget, efter en upprustningsperiod som började 1936. Idag är Sveriges

utgångsläge sämre och den säkerhetspolitiska oförutsägbarheten större än vad den var på 80-talet. Trots det sade S blankt nej till mer än vad som tidigare utlovats.

» **Regeringen saknade vilja att nå den breda överenskommelse som statsminister Stefan Löfven tidigare pratat sig så varm för.** «

Konkret rör det sig om betydande skillnader mellan förslagen. Utan att fördjupa detaljerna så är spännvidden stor, från korvetter till handeldvapen. Risken är betydande att Hemvärnet får sällskap av fler i användandet av AK4:an, ett vapen som gjorde entré i försvaret redan för 55 år sedan.

REGERINGEN SAKNADE VILJA att nå den breda överenskommelse som statsminister Stefan Löfven tidigare pratat sig så varm för. Insikten att man är en minoritetsregering som fått en riksdagsmajoritet emot sig verkar inte ha sjunkit in. Och om insikten inte uppstår under sommaren så kommer regeringen att lägga sin proposition. Därefter justerar en majoritet i försvarsutskottet innehållet med tilläggsändringar. Regeringen står inför ett historiskt nederlag med många förlorare. Det blir dyrt och magsårsframkallande för Försvarsmaktens planering att hantera osäkerhet och olika alternativ. Personalen slits mellan hopp och förtvivlan. Svensk upprustning och försvarsförmåga kommer att vara en fortsatt politisk konfliktyta, vilket noteras i vår omvärld.

Det kan inte ha varit det här som statsminister Löfven, på Folk- och Försvars rikskonferens i Sälen 2018, kan ha avsett när han pratade om försvaret som en regerings främsta uppgift och att säkerhetspolitiken utvecklas över blockgränsen och i samförstånd. ●

Patrik Oksanen,
Journalist och författare.
Senior fellow vid Frivärld.

Hullert Maskin MERLO

Utveckla din verksamhet med teleskoplastare från Merlo.

Lyft med oss!

Vilken Merlo passar din verksamhet?

Vi ser stor potential för teleskoplastare på den svenska marknaden. Merlo teleskoplastare har utvecklats för att erbjuda en hög teknologisk nivå när det kommer till effektivitet, prestanda och användbarhet för att tillfredsställa de mest krävande operatörerna.

Läs mer på hullert.se eller ring 0512-30 00 30.

Sätt inte ditt ljus under skäppan*

S

ER VI EN RENÄSSANS för traditionella militära ledningsprinciper även i civil krishantering? Det ser så ut att döma av det som sker för att hantera konsekvenserna av covid-19. Många företag och organisationer tycks anamma synsätt som mycket liknar militär ledning i krig.

Affärstidningen *The Economist* redovisade nyligen en undersökning där tjugofem företagsledare tillfrågades vilka erfarenheter de dragit av coronapandemin.

Här de viktigaste:

- Svårt att få pålitlig information.
- Osäkerhet om vad som kan hända härnäst.
- Viktigt att sätta upp ett "war room" för att kunna utöva effektiv och samordnad ledning.
- Bättre att göra något misstag än att slösa tid på att vänta.
- Beslut måste kunna fattas på osäkert underlag.
- Snabb beslutsfattning är ofta obekvämt för befattningshavare som är vana vid omfattande analyser före beslut.
- Underlydande förväntar sig snabba och klara besked, inte ordrika PM fyllda med banaliteter.
- Viktigt att hålla kontakten med underlydande chefer och ta hand om anställda.

MIN SPONTANA REAKTION när jag läste artikeln var de extremt stora likheterna mellan dessa civila chefers erfarenheter och vad som sägs i militära reglementen om ledning.

Här ett axplock ur Arméreglemente del 2, Taktik, vägledande för chefer på alla nivåer, hög som låg:

"En chef skall (snabbt) kunna fatta beslut i oväntade situationer och på osäkert underlag. Förmågan att fatta beslut, förmedla sin vilja, och ta ansvar för sina handlingar är några av de främsta chefsegenskaperna".

Foto: Stefan Tell

"Obeslutsamhet och bristande handlingskraft får oftast allvarigare följder än misstag i fråga om tillvägagångssätt."

"Ordergivningen (ordern) skall vara entydig och skapa klarhet om (strids)planen och befälsförhållandena."

"Samordning skall höja effekten av den totala insatsen. Härvid skall ansvaret vara entydigt reglerat. Samordning skall ske genom befäl."

"För detta krävs att chefen prioriterar genomförandet."

"Planeringsmetoden får aldrig hindra att nödvändiga beslut fattas i tid."

» Här finns knappast någon principiell skillnad mellan kraven på civil krishantering och militär ledning, även om arten av problem är olika. «

"Han (chefen) skall upprätthålla en god anda och disciplin, vårda sig om truppen...".

Denna samstämmighet är ingen slump. Militär led-

ning i krig syftar i grunden till en enda sak; att få saker och ting utträttade under ytterst påfrestande och ofta kaotiska förhållanden. Här finns knappast någon principiell skillnad mellan kraven på civil krishantering och militär ledning, även om arten av problem är olika. Det är därför inte förvånande att exempelvis Karolinska sjukhuset vid s.k. "förstärkningsläge" övergår till en militärinfluerad ledningsmodell.

DET LEDER MIG till en slutsats och en uppmaning.

Civila organisationer och företag skulle för sina behov av krishantering göra klokt i att studera militära ledningsprinciper, och öva situationer där konkreta resultat "på fältet" är måttet på framgång. Må det vara släcka skogsbränder, rädda människor i katastrofområden, säkerställa företagets försörjning med insatsvaror, organisera fler vårdplatser, eller något annat.

Uppmaningen riktar jag till alla som är utbildade och övade för att leda verksamhet i krig – sätt inte ert ljus under skäppan* – ni har mycket att bidra med, mer än vad ni själva och andra tror, för att stärka samhällets krishanteringsförmåga.

**För de icke bibelkunniga. Talesättet kommer från Matt 5:15, med andemeningen; har man ett budskap tänder man inte ett ljus för att sedan sätta det under skäppan (där det inte syns), utan man sätter det i ljusstaken så att det lyser för alla.*

Karlis Neretnieks

Karlis Neretnieks, tidigare rektor för Försvarshögskolan, ledamot av Kungl Krigsvetenskapsakademien.

Är Kjell omhändertagen?

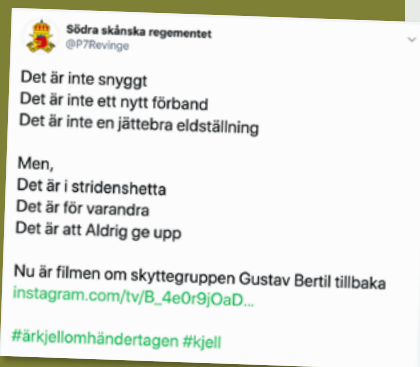
Ett videoklipp från en övning vid Södra skånska regementet, P7, har fått stor spridning i sociala medier. Klippet visar när värnpliktiga soldater i skyttegrupp Gustav Bertil nedkämpar ett pansarskyttefordon. Tittarna får följa med när gruppchefen och soldaten Kjell blir skadade och de resterande i skyttegruppen fortsätter framåt utan radio. Efter att ha nedkämpat ett pansarskyttefordon med robot 57 gör de en lyckosam upptäckt: deras stupade kamrater återfinns 100 meter längre bort – med en radioapparat.

Klippet innehåller oförglömliga repliker som "Kommer det ett stridsfordon nu är jag jävligt död", eller "Jag har en jättebra eldställning här".

Klippet togs kort efter publicering bort från Södra skånska regementets Instagram, men efter några dagar,

och ett massivt engagemang senare (försvarstwitter tog klippet till sitt hjärta och hashtaggen #ärkjellomhändertagen skapades, likaså mängder av memesbilder som var Kjell-relaterade), valde förbandet att återpublicera filmen.

I efterföljande klipp intervjuas soldaterna om händelseförloppet och vad som skedde när Kjell blev skadad (och svarar på den kanske viktigaste frågan av dem alla, nämligen: Blev Kjell omhändertagen?).

TWITTER:

Superhelikoptrar och superpiloter.
● Nya prefix för Försvarsmaktens helikoptrar.

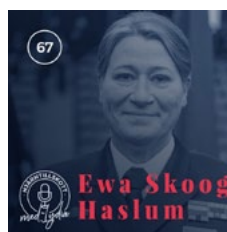
David Bergman @David_M_Bergman
Då "döds-" eller "mördar-" är vanligare mediala prefix på militär materiel var "superhelikopter" en välkommen frisk fläkt.

Försvarets superhelikoptrar ska hjälpa vården

LYSSNINGSTIPS:

→ Nyligen släpptes ett avsnitt med marinchef konteramiral Ewa Skoog Haslum i podden "Hjärntillskott med Lydia" av Lydia Capolicchio.

"Hon är högsta chefen för marinen i Sverige där hennes yrkeskarriär spänner både över skarpa lägen och hotbilder men också över sjösjuka och glädjen i att ha en militärmarsch uppkallad efter sig. (...) Hur skyddar man hela Sveriges kustlinje där nästan allt vi behöver kommer via vattnet och fienden är som en nål i en höstack?", står det i avsnittsbeskrivningen.

BOKTIPS:

➔ **BOKEN "SVERIGES försvarspolitik"** samlar några av Sveriges främsta försvarsexperten som i olika kapitel delar med sig av sin kunskap och sina erfarenheter inom en rad olika områden.

"Försvaret av Sverige är en angelägenhet för alla som bor i landet. Därför är det viktigt att tillgängliggöra kunskap och bredda möjligheterna för alla att sätta sig in och engagera sig i försvars- och säkerhetspolitiken", står det i ett pressmeddelande.

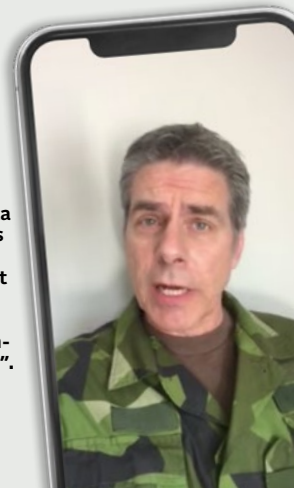
Bland de medverkande i antologin återfinns bland annat Carl Bildt, tidigare stats- och utrikesminister, Bo Hugemark, militärhistoriker, Michael Claesson, generalmajor vid Försvarsmaktens högkvarter, Sara Norrevik, före detta politisk sakkunnig vid försvarsdepartementet och Johan Wiktorin, underrättelse- och säkerhetsexpert.

Boken ges ut av Ekerlids förlag och redaktörerna bakom är Zebulon Carlander och Oscar Karlflo.

»Jag tycker att det är uppfriskande att få umgås med människor som tänker 'hur kan jag bidra till samhället och vad kan jag hjälpa till med?' i stället för att tänka 'vad tjänar jag på det här?'.«

Det säger Mikael Tornving, chef för 25:e hemvärnsbataljonen, om varför han är med i hemvärdet i ett klipp på Mellersta militärregionens Facebooksida. Utöver "Det uppenbara att Sveriges rätt till självbestämmande ska försvaras".

UR ORDBOKEN:

→ Månadens ord ur boken "Officersjargong och manskapsslang i Sverige 1645-1945" med inledning av Gösta Langenfelt utkom 1947 på KF:s bokförlag:

Chäslong/er

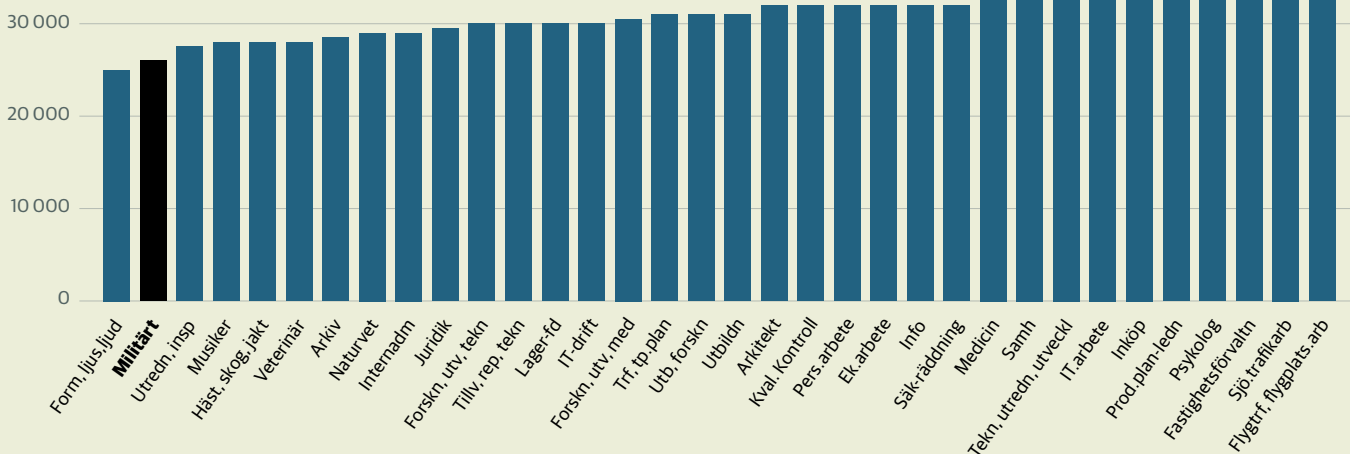
"Logementssäng, en ovanpå den andra."

Officerare.....	6 549 (-74)
Specialistofficerare.....	2 660 (+96)
Soldater och sjömän.....	3 905 (-13)
Övriga	349 (-6)
Studenter.....	513 (-98)
Summa.....	13 976

Grafen visar **ingångslöner** för samtliga arbetsområden inom Försvarsmakten på BESTA-nivå 3, dvs arbeten som bedöms likvärdiga med nyanställda officerare och specialistofficerare avseende svårighetsgrad och krav på kompetens.

Löner

Medlemmarna har talat - orimliga löner

Under våren har Officersförbundet genomfört sin återkommande medlemsundersökning. Över 1 000 medlemmar har svarat på förbundets enkät och en sak står klar - löneläget är fortsatt Försvarsmaktens tveklöst största utmaning när det kommer till personalförsörjningen, både idag och i framtiden.

I ÅR STÄLLDE vi frågan till er medlemmar om huruvida ni har en rimlig lön i förhållande till en rad parametrar – ansvar, arbetsuppgifter, i förhållande till civila yrken inom och utom Försvarsmakten.

– Åtta av tio medlemmar i undersökningen anser att deras lön är orimlig i förhållande till civila yrken utanför Försvarsmakten. Man kan verkligen fråga sig hur myndigheten tror sig kunna klara framtida personalförsörjning när

lönenivåerna uppfattas som så orimliga, säger Susanne Nyberg, förhandlingschef.

BEHOVET AV ANSTÄLLD militär personal kommer att öka de närmaste åren i takt med att Försvarsmakten ska växa. Samtidigt är det bland officerare och specialistofficerare som börjar bygga upp en rejäl erfarenhet som missnöjet med lönen är som störst och tankarna på att sluta som mest utbredda.

– Det är alltså i just den personalkategori som Försvarsmakten

bäst behöver. Det är de yngre officerarna som ska bygga upp det nya – utbilda framtida kollegor och värnpliktiga och som utgör framtidens chefer.

Susanne Nyberg.

Här har egentligen inte myndigheten råd att förlora en enda individ, säger Susanne Nyberg.

Medlemsundersökningen visar också att så många som 63 procent av de svarande har funderat på att sluta det senaste året. 15 procent säger att de ofta funderar i dessa banor. Bland den stora grupp som överväger att lämna Försvarsmakten är lönen det dominerande skälet. Hela 72 procent uppger

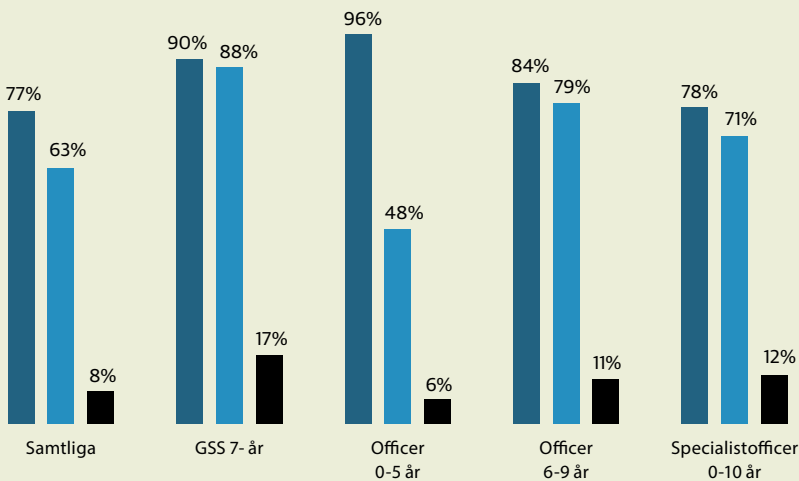
»Åtta av tio medlemmar i undersökningen anser att deras lön är orimlig i förhållande till civila yrken utanför Försvarsmakten.«

Glöm inte att följa oss i sociala medier för aktuell uppdatering kring vad som händer i förbundet.

Förbundets kurser

Som förtroendevald i Officersförbundet finns en rad möjligheter att fördjupa dina kunskaper. Besök officersforbundet.se/kurser och anmäl dig!

■ Anser att lönen är orimlig i jämförelse med alternativt arbete utanför Försvarmakten
 ■ Har funderat på att sluta senaste året (inklusive söker aktivt)
 ■ Söker aktivt nytt arbete/utbildning utanför Försvarmakten

att lönen är orsaken. En av tio medlemmar säger att de aktivt söker nytt arbete. Siffrorna indikerar alltså att läget med en redan ansträngd personalförsörjning riskerar att bli än mer kritiskt.

MEDLEMMARNA ÄR OCKSÅ överens om Försvarmaktens viktigaste interna utmaning. Mer än hälften svarar "behålla befintlig personal" (54 procent) och "lön och villkor för anställda" (51 procent).

– Dessa resultat borde verkligen fungera som en larmklocka för arbetsgivaren. Inför höstens avtalsrörelse måste Försvarmaktens förstå att en satsning på den militära personalens löneläge är helt avgörande för den framtida tillväxten. Hittills har inte den insikten infunnit sig, vilket blir extra tydligt när man ser hur Försvarmakten värderar sin militära personal i förhållande till de civila befattningarna i myndigheten (se diagram här intill), säger

Susanne Nyberg och fortsätter:
 – Jämfört med civila yrken som bedöms likvärdiga i svårighetsnivå har officerare de näst lägsta ingångslönerna av alla yrkeskategorier i Försvarmakten. Militär personal är själva kärnan i verksamheten, dess ryggrad, och deras kompetens är unik och helt omistlig. Vi måste börja värderas utifrån detta, även lönemässigt! ●

Medlemsundersökning:

Vår medlemsundersökning genomförs vartannat år i ett slumpmässigt urval bland Officersförbundets medlemmar.

Årets undersökning genomfördes i perioden 2 april - 3 maj och besvarades av 1 169 medlemmar.

Utöver det som redovisas i denna artikel undersöker vi medlemmarnas syn på förbundet och sin arbetsgivare, vad som fungerar bra och hur förbundet ännu bättre kan tillvarata medlemmarnas intressen.

Ytterligare resultat från undersökningen kommer att redovisas fortlöpande under året.

Förbundsmöte

Ert förbund - ert förbundsmöte

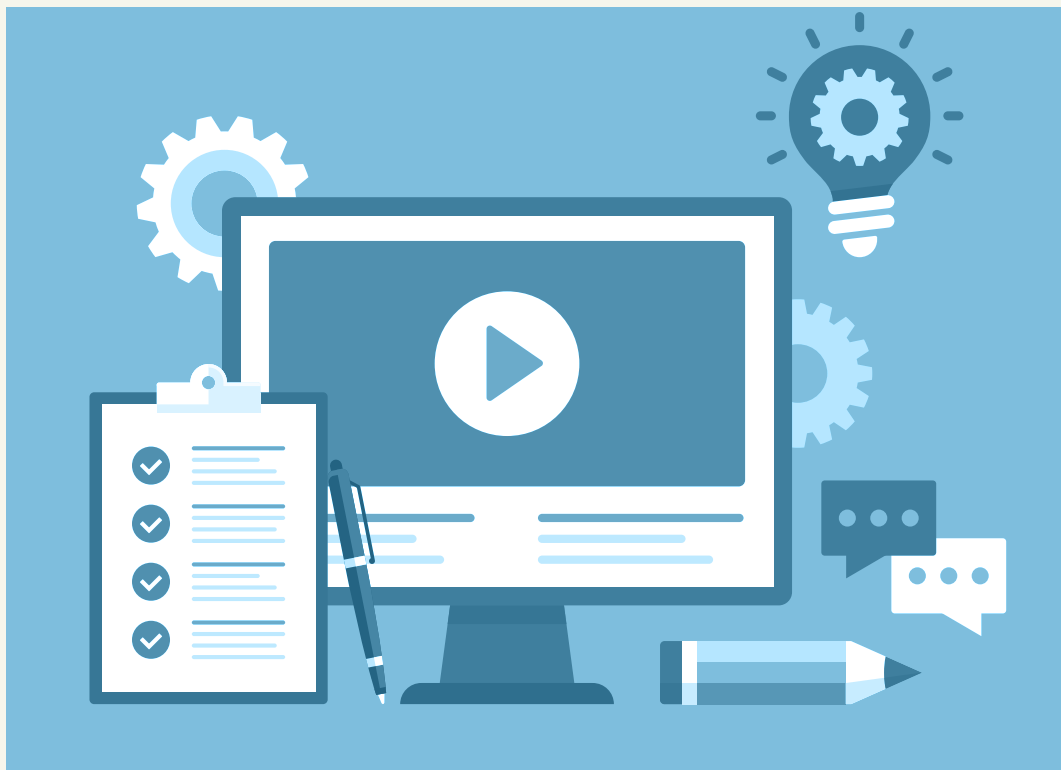
Förbundsmötet är Officersförbundets högsta och viktigaste beslutande organ - och det kan vara ditt förslag som mötet röstar igenom och anger förbundets riktning för framtiden.

OFFICERSFÖRBUNDETS Förbundsmöte hålls vart tredje år och fungerar lite som förbundets lagstiftande församling. I år genomförs det 10-12 november. 100 delegater från samtliga officersföreningar samlas och beslutar om förbundets inriktning för de kommande tre åren. Huruvida det sker på plats i Stockholm eller på något annat, digitalt sätt, är ännu oklart och beror på omvärldsutvecklingen.

Oavsett hur det slutligen kommer att genomföras så har samtliga medlemmar möjlighet att inkomma med förslag - motioner - till mötet. Så ta chansen att göra din röst hörd och påverka förbundets framtid!

HUR DU SKRIVER en motion, och allt annat du behöver veta om förbundsmötet finns samlat på webbplatsen www.of-forbundsmote.se. ●

Utbildning

Officersförbundet lanserar onlinekurser

Nu sjsätter Officersförbundet en rad bra och nyttiga digitala utbildningar för såväl enskilda medlemmar som förtroendevalda.

JUBÄTTRE kunskap du har, desto större är din möjlighet att påverka din arbetsplats och dina egna arbetsförhållanden. Utöver förbundets stora och uppskattade utbud av fysiska kurser, utbildningar och konferenser introducerar vi nu en rad onlinekurser. För enskilda medlemmar

Elina Meyer.

finns en rad kortare introduktionskurser där man enkelt och pedagogiskt ges fördjupad kunskap på viktiga områden i arbetslivet.

– När jag själv var nyanställd i Försvarsmakten var det precis något sånt här jag saknade – lättill-

gänglig och konkret information om vad det är som faktiskt gäller för mig som militär och arbetstagar. Därför känns det extra roligt att vi nu kan lansera det här digitala kurspaketet för våra medlemmar, säger Elina Meyer, ombudsman och ansvarig för Officersför-

»När jag själv var nyanställd i Försvarsmakten var det precis något sånt här jag saknade.«

bundets digitala kursutbud.

Kurserna tar 10-20 minuter att genomföra och du som medlem når dem enkelt genom att logga in med BankID på vår webbplats, officersforbundet.se, under fliken ”kurser”. Kurserna funkar lika bra att göra på dator, mobil eller surfplatta.

De kurser du som medlem nu har tillgång till är introduktionskursen Välkommen till arbetslivet, kurs om internationell insats, Grundkurs lön samt kurs om Medarbetarsamtalet.

FÖR DIG SOM förtroendevald finns även en rad kurser som är mer inriktade på de specifika uppdrag man kan ha som fackligt engagerad – olika styrelseroller, skyddsombud, arbetsplatsombud och så vidare.

Dessa kurser samlar vi på en särskild utbildningsportal där du som förtroendevald måste skapa ett användarkonto för att få tillgång till kurserna.

Som förtroendevald i Officersförbundet ska du ha fått ett mejl från notification@onlineacademy.se, med länk och instruktioner om hur du skapar din användare. Har du inte fått något sådant mejl, kontakta oss via kurs@officersforbundet.se, så hjälper vi dig.

Du som redan har ett användarkonto när portalen via adressen officersforbundet.onlineacademy.se

DE KURSER SOM finns för förtroendevalda är introduktionskurser för dig som:

- Är arbetsplatsombud
- Är listförhandlare
- Ingår i en valberedning
- Har ett styrelseuppdrag

Utöver dessa finns samtliga medlemskurser även tillgängliga i utbildningsportalen för förtroendevalda. ●

Glöm inte att följa oss i sociala medier för aktuell uppdatering kring vad som händer i förbundet.

Officersinfo - för senaste nytt

Glöm inte att prenumerera på förbundets populära nyhetsbrev Officersinfo. Du anmäler dig med ett mejl till info@officersforbundet.se

Avtal

Avtalsrörelsen skjuts upp

Parterna på det statliga avtalsområdet har enats om att skjuta upp, prolongera, avtalsrörelsen i två månader. Detta som en anpassning till omvärldsläget och situationen på övriga avtalsområden.

DEHÄR INNEBÄR att nuvarande löneavtal (RALS 2017-2020) fortsätter att gälla fram till den 30 november 2020. De yrkanden parterna skulle ha överlämnat i juni överlämnas nu i stället senast

den 22 september.

Parterna är överens om att vid tecknande av nytt avtal ta hänsyn till de revisionstidpunkter som finns i det nu gällande RALS-avtalet. Därmed bör beslutet om prolongering inte innebära några förändringar i kommande revisionsdatum på lokal nivå.

Det förberedande arbetet med avtalsrörelsen är redan i full gång, och Officersförbundets förhandlare och styrelse arbetar intensivt med våra kommande yrkanden på central nivå. ●

Foto: Mats Nyström/Försvarsmakten

Förhandlingar om nytt chefsavtal inledda

Avtal. De första samtalen mellan parterna har nu inletts om tecknandet av nytt chefsavtal.

Som tidigare rapporterats (OT nr 3/20) sade Officersförbundet upp chefsavtalet i slutet av mars. Anledningen till uppsägningen är att avtalet uppfattas som otydligt och leder till att förbundets chefsmedlemmar felaktigt inte tror sig vara berättigade till ersättningar och tillägg de faktiskt ska ha. Förhandlingar om nytt chefsavtal har nu påbörjats och vi återkommer med mer information efterhand.

Corona och kursverksamheten

Utbildning. Coronapandemin och samhällsläget har tvingat förbundet att anpassa mycket verksamhet utifrån en ny verklighet, bland annat kursverksamheten under våren och efter sommaren. Flera kurser har tyvärr fått ställas in, och beroende på hur läget utvecklar sig kan fler ändringar behöva göras. För aktuell information om vilka kurser och utbildningar som genomförs, besök vår webbplats officersforbundet.se/kurser.

Maria Jensfelt.

Ny personal på kansliet

Medarbetare. I mars hälsades en ny medarbetare välkommen när vår administrationsavdelning fick förstärkning av Maria Jensfelt.

Maria kommer som administrativ assistent att arbeta med bland annat medlemsfrågor och övriga administrativa uppgifter. Hon har en bakgrund inom bank och finans och kommer närmast från en tjänst som assistent på Nordea.

Vi hälsar Maria varmt välkommen till Officersförbundet.

- Jag hann bara jobba en vecka innan coronapandemin satte fart, så det har varit en lite speciell start. Men trots detta har jag blivit väl mottagen av alla duktiga medarbetare och det ska bli roligt att kunna bidra till kansliets så viktiga arbete för förbundets medlemmar, säger Maria.

Porträttet

Utan alla de som engagerar sig och arbetar så hårt för våra medlemmar är Officersförbundet ingenting. Med "Porträttet" vill vi låta er lära känna dessa människor, vilka de är, och vad som får dem att engagera sig.

Coronapandemin har inneburit en hel del jobb för Försvarsmaktens skyddsombud, något Thomas Öman kan vittna om.

Thomas jobb – vår säkerhet

Som huvudskyddsombud på I 19 i Boden har Thomas Öman i uppdrag att bevaka och driva arbetsmiljöfrågor för 800 personer. Då gäller det att ha koll på allt från överdragsskor till riskbedömningar.

Text: Anna Hjorth Foto: Simon Eliasson

HOMAS ÖMAN HAR JOBBAT i Försvarsmakten i nästan hela sitt yrkesliv. Det var bara några år direkt efter värnplikten som han gjorde något annat – jobbade på ett boende för personer med psykisk utvecklingsstörning. Sedan lockade grönkläderna igen.

– Den främsta anledningen till det var att jag tyckte det verkade vara ett mångsidigt och aktivt yrke. Att man sällan gör samma sak dag ut och dag in lockade mig. Och att

det finns möjligheter att utvecklas. Jag ville inte sitta på ett kontor hela dagarna. Men vad är det jag gör nu, frågar huvudskyddsombudet Tomas Öman retoriskt och med skratt i rösten.

I coronatider görs även den här intervjun per telefon i stället för på Thomas Ömans arbetsplats på Norrbottens regemente, I 19, i Boden. Den norrländska skyddsombuds-rösten svarar tryggt och lugnt på stockholmsjournalistens frågor. Hade det inte varit reserestriktioner och pandemi så hade vi setts på Thomas arbetsrum på I 19. I rummen intill har han två kollegor som också jobbar fackligt på heltid för Officersföreningen OF Botnia. Det ger en bra synergieffekt, tycker Thomas, eftersom de blir varandras bollplank och kan hjälpa varandra i olika frågor.

Som huvudskyddsombud har han visserligen ett eget kontor, men när Thomas Öman beskriver sitt uppdrag blir det ganska tydligt att han inte tillbringar mycket tid där.

– Nja, det blir ju väldigt många möten på en vecka. Det är projektmöten, beslutsmöten, utvärderingar. Som huvudskyddsombud sitter jag också med på alla projektmöten på regementet. Det är jättebra, för jag får en väldigt bra bild av hur det ser ut totalt här på I 19. Dessutom brukar jag försöka komma ut och besöka skyddsombuden på kompanier och bataljoner.

KONTAKTEN MED SKYDDSOMBUDEN är helt avgörande för att huvudskyddsombudet ska kunna driva arbetsmiljö-

frågorna vidare. Om de inte kan lösas på respektive kompani eller bataljon så tas de upp i vår skyddskommitté. Där sitter bland andra chefen för I 19, arbetsmiljöansvarig från personalavdelningen och Thomas Öman i sin roll som huvudskyddsombud.

Många arbetsmiljöfrågor kan lösas där, allt som chefen för regementet kan fatta beslut om. Men så finns det andra som berör hela Försvarmakten. De frågorna skickas vidare till högkvarteret och behandlas centralt.

– Det kan handla om att marschkängorna inte är bra för fötterna eller att en ryggsäcksmodell inte är bra. Sådant är ju väldigt svårt för chefen i I 19 att åtgärda. Och när frågorna förs vidare centralt så blir det också svårare för oss att få återkoppling och insyn och det blir inte lätt att påverka, säger Thomas Öman.

För att vara ett bra skyddsombud eller huvudskyddsombud krävs ett engagemang. Det svaret kommer snabbt från Thomas Öman. Och det är uppenbart att han har ett djupt engagemang i arbetsmiljöfrågorna. Uppdraget som huvudskyddsombud har han haft sedan 2018. Men

det fackliga engagemanget har funnits med hela tiden, ända sedan han började jobba på dåvarande ingenjörsbataljonen Ing 3 i slutet av 1980-talet. Under ett antal år i början av 2000-talet var han ordförande för den så kallade ingenjörklubben som fanns på Ing 3 ända fram till nedläggningen 2005.

– Jag vill kunna påverka min arbetssituation. Och mina kollegors. Den möjlighet vi har är ju att jobba fackligt, så det är därför jag har valt att engagera mig. Men vi samarbetar mycket med arbetsgivaren också, det fungerar jättebra här på I19. Som huvudskyddsombud har jag nära samarbete med personalavdelningen. De gör ju egentligen samma arbete som vi i skyddsorganisationen.

INNAN HAN BLEV huvudskyddsombud jobbade Thomas Öman främst med personalfrågor. Han var personalchef i olika former sedan 1999, bland annat på en mission i Afghanistan 2012. Han beskriver det som att personalfrågorna har varit en röd tråd genom yrkeslivet. Och det har han nytta av i rollen som huvudskyddsombud.

– Ja, det är jättebra. Dels har jag ett stort och bra kontaktnät och känner många i chefsposition. Vi har förtroende för varandra. Jag är också insatt i hur personaltjänsterna fungerar och hur det är att vara chef. Så jag känner till vilka hinder som finns och har förståelse för hur de har det.

Men det här året har hindren sett annorlunda ut än vad

någon kunnat föreställa sig. Coronapandemin har fört med sig stora förändringar för huvudskyddsombudet och många andra i Försvarmakten.

– Förutom att Auroraövningen inte blev av så har det största för oss varit att soldaterna inte fick åka hem innan de hade gjort klart sin tjänstgöring. De var kvar här i sex veckor. Vi hade bara två som var konstaterat smittade, men vi jobbade effektivt med isolering av alla som hade sjukdomssymptom, säger Thomas Öman.

Han berättar att man tidigt satte igång arbetet med att göra en riskanalys av situationen med coronaviruset. Nu, när läget betraktas som mer stabilt, är den stora utmaningen att fortsätta hålla en hög beredskap, göra riskanalyser och följa dem.

– Vi får hit nya soldater om några veckor. Vi måste hela tiden ha beredskap för att smittan kan ta fart igen. Till exempel att vi snabbt ska kunna sätta upp sjukförläggningen som vi hade tidigare. Och soldaterna kommer inte att få åka hem under sina första fyra veckor, men sedan får de lite längre ledighet. Och i stället för att få en introduktionshelg på plats har de fått videoklipp att titta på som förberedelse, så att de får ner stressnivån innan de kommer hit.

SOM HUVUDSKYDDSOMBUD KAN

Thomas Öman göra skillnad. Arbetsmiljölagen är ett kraftfullt verktyg. Men det krävs engagemang och övertygelse om att det man gör är rätt. Och en stor portion envishet. Som när soldaterna frös om fötterna.

– Det var jädrikt kallt den vintern, och de behövde överdragsskor till kängorna. Skorna fanns i förrådet men inte på utrustningskortet för soldater eller befäl, så de fick inte hämta ut dem. Där gick vi in och drev frågan, så att de till slut fick ut överdragsskorna trots att det var emot direktiven. Annars hade de kunnat förfrys fötterna. ●

»Vi måste hela tiden ha beredskap för att smittan kan ta fart igen.«

Envishet och engagemang. Det är Thomas Ömans recept för ett lyckat arbetsmiljöarbete.

Thomas Öman

Ålder: 56 år

Fackligt uppdrag:

Huvudskyddsombud I19 i Boden. På heltid sedan 2018.

Bakgrund i urval:

Uppvuxen i Boden. Militärtjänst på I 22 i Kiruna. Anställdes i Försvarmakten 1987 på Ing 3. Från 2000 på I 19. Vidareutbildad till kapten.

Arbetat som personalansvarig och personalchef på olika befattningar sedan 1999.

Familj: Fru och två vuxna barn.

Bor: I villa i Boden.

Fritiden: Mestadels i stugan med stugbygge, skoter och skogsskötsel.

OFFICERSFÖRBUNDET

Fråga förbundet

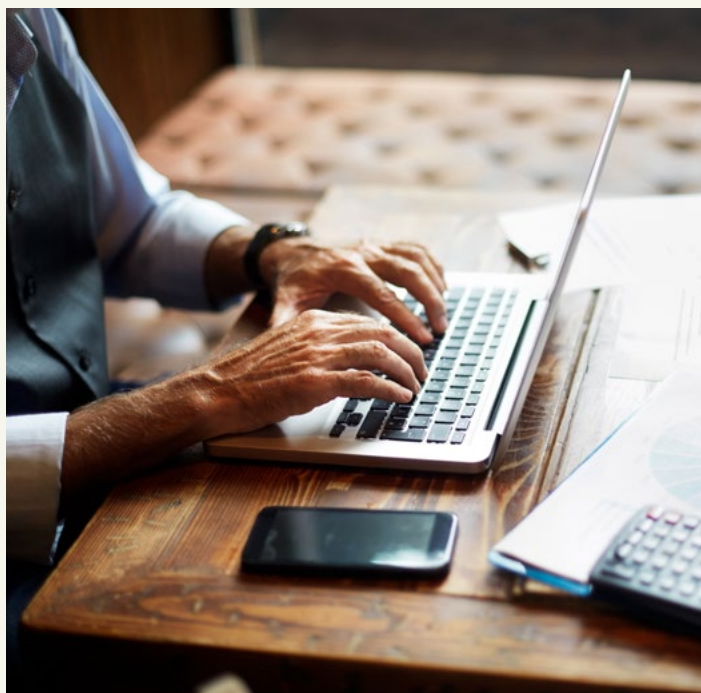
Här publicerar vi frågor som ni medlemmar har ställt till våra ombudsmän, där vi tror att svaren kan ha intresse för fler än frågeställaren.

Har du en fråga?

Maila våra experter:

kansliet@officersforbundet.se

Foto: iStock

Träningskor

Jag begärde tidigare i våras ersättning för träningskor från arbetsgivaren, vilket vi ju ska ha rätt till vartannat år. Fick då besked om att det inte gått 24 månader sedan jag fick ersättning förra gången. Det ska väl inte spela någon roll när på året man köper skorna?

Du har helt rätt, regeln lyder vartannat år, inte att det behöver ha gått 24 månader mellan köpen. Dessvärre gjorde HRC tidigare en felaktig tillämpning av denna regel, men man har efter Officersförbundets påtalande ändrat rutiner och skrivningar på Emilia. Fortsättningsvis ska man få ersättning i enlighet med avtalstexten: "Träningskor som arbetstagaren inhandlar ersätts med ett belopp om högst 1 200 kr vartannat år." Du som enligt avtalet är berättigad till ersättning för träningskor ska alltså få ersättning vartannat år, oaktat när på året inköpen gjorts. Om du exempelvis köpt skor i december 2019, kan du köpa ett nytt ersättningsberättigat par redan januari 2021.

**Fredrik Norén,
biträdande förhandlingschef**

Inställd beredskap

Vad är det egentligen som gäller med ersättning om arbetsgivaren ställer in planerad beredskap med kort varsel, i vårt fall samma

dag som man skulle ha gått på beredskapen? Ofta har man ju räknat med den ersättningen och det känns verkligen snopet om den bara rycks bort.

Hej, det kan jag naturligtvis förstå. Men en planerad beredskap som stryks innan den hunnit påbörjas innebär att kravet på närhet på icke arbetstid upphör. Beredskapsersättningen är en ekonomisk kompensation för att man på sin fritid inte är helt fri, utan har ett krav på sig att vara nåbar. Stryks en planerad beredskap innan den påbörjats kommer du alltså inte heller att erhålla någon beredskapsersättning, då du helt enkelt inte varit i beredskap.

**Conny Jansson,
ombudsman**

Nytt jobb efter pension

Jag har nyligen pensionerat mig från officersyrket i Försvarsmakten, men nu blivit erbjuden en anställning på en annan statlig myndighet. Vad gäller för regelverk och vad ska man tänka på i min situation?

För en pensionerad yrkesofficer som vill ta anställning på annan myndig-

het gäller samma regler som för andra sökande/anställda på den myndigheten, här finns inga skillnader.

Vad du dock ska vara medveten om är att du inte kommer att tjäna in någon ytterligare tjänstepension eftersom du redan har en statlig tjänstepension under utbetalning.

**Conny Jansson,
ombudsman**

Coronafrågor

Många frågor kring våra avtal och villkor kretsar i dag kring sådant som kan kopplas till coronapandemin. Ett samlat dokument, som kontinuerligt uppdateras, ger förhoppningsvis de svar du behöver. Dokumentet och övrig förbundsinformation med anledning av pågående coronapandemi hittar du på webbplatsen. Läs mer på officersforbundet.se/fragor-svar-corona

Kansliet:

Förbundsdirektör

Peter Löfvendahl
Arbete: 08-440 83 56
Mobil: 070-580 51 07
peter.lofvendahl@officersforbundet.se

Administrativt ansvarig:

Marie Eriksson

Ombudsmän:

Patrik Larsson, Conny Jansson,
Mikael Boox, Mikael Kenttälä,
Fredrik Norén, Elina Meyer,
Martin Sachs

Medlemsservice:

Maria Jensfelt
Carina Viklund

Förhandlingschef:

Susanne Nyberg

Kommunikationschef:

Fredrik Hultgren

Kommunikatör:

Jennie Timgren

Officersförbundets

förtroendevalda revisorer:

Jonas Holmgren, Hampe Klein

Adress:

Officersförbundet
Box 5338 102 47 Stockholm

Telefon: 08-440 83 30

Webb: www.officersforbundet.se

E-post:

kansliet@officersforbundet.se

Säkert!

Mobil videokonferenslösning för skyddsvärda möten.

Många företag och organisationer har behov av att kunna hålla möten på distans. Tutus Data har därför tagit fram en helt säker videokonferenslösning för mobila och stationära användare.

Drift och support sker i Sverige i säkerhetsklassade datorhallar med svensk säkerhetsklassad personal och tjänsten erbjuds utan kostnad för de som har befintligt abonnemang på Krypto.nu. Videokonferenslösningen är

lika enkel att använda som den är säker och skyddar digitala möten med känsligt och skyddsvärt innehåll.

Tutus Data är marknadsledande inom säker IT-infrastruktur och svensk kryptoteknik godkänd för att skydda Sveriges säkerhet. För information om videokonferenslösning kontakta Mikael Andersson på mikael@tutus.se eller läs mer om oss på www.tutus.se

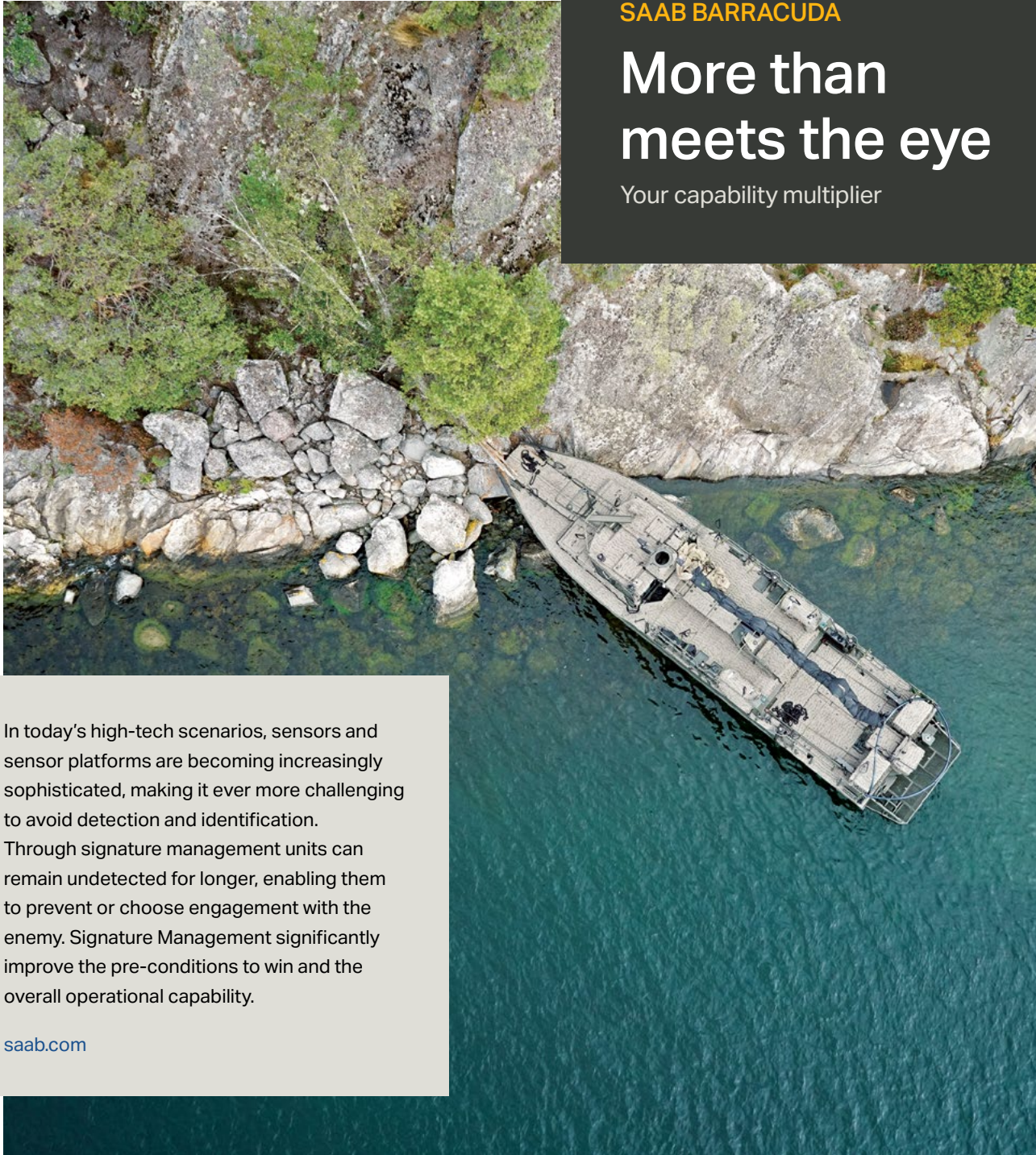

SAAB BARRACUDA

More than meets the eye

Your capability multiplier

In today's high-tech scenarios, sensors and sensor platforms are becoming increasingly sophisticated, making it ever more challenging to avoid detection and identification. Through signature management units can remain undetected for longer, enabling them to prevent or choose engagement with the enemy. Signature Management significantly improve the pre-conditions to win and the overall operational capability.

saab.com

SAAB